

กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ

๗ ๕
แบบหนังสือราชการ

สำหรับชั้นมัธยมปลาย

แผนกแบบเรียน กองวิชาการ

รวบรวม

พิมพ์ครั้งที่ ๕๐๐๐ ฉบับ

พ. ศ. ๒๔๗๔

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๘ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อานวยศิลป์ ปากกุดของตลาด พระนคร

นายจิตร ทั่วบุตร ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๔๗๔

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ก 02233

กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ

แบบหนังสือราชการ

สำหรับชั้นมัธยมปลาย

แผนกแบบเรียน กองวิชาการ

รวบรวม

พิมพ์ครั้งที่ ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๔

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๘ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อานวยศิลป์ ปากคลองตลาด พระนคร

นายจิตร ทัตธุมิตร ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๔๘๔

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ก 02233 ๗4

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๕๐๐๐ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๑

พิมพ์ครั้งที่สอง ๕๐๐๐ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๔

คำนำ

แบบหนังสือราชการฉบับนี้ ของวิชาการได้รวบรวมขึ้น
เพื่อให้เป็นตัวอย่างใช้ในราชการ และให้เป็นแบบเรียนสำหรับ
ครูและนักเรียนจะพึงใช้ในการตั้งสอน และฝึกหัดเรียบเรียง
หนังสือในราชการ ตามที่หลักสูตรบังคับไว้ให้นักเรียนศึกษา
ในประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๓ ตอนที่ ๓ สำหรับชั้นมัธยม
ปลายนั้นด้วย

หนังสือราชการในแบบเรียนเล่มนี้ได้เลือกคัดมาจากหนังสือ
ที่มามีไปมาทางราชการจริง ๆ ทั้งสิ้น มีใช้หนังสือที่แต่งใหม่
หนังสืออื่นนอกจากจะใช้เป็นตัวอย่าง และแบบเรียนดัง กล่าว แล้ว
ยังจะใช้เป็นต้นฉบับสำหรับฝึกหัดย่อความได้ด้วย เพราะข้อ
ความในหนังสือราชการที่คัดมานั้น โดยมากมักเป็นเรื่องที่ตอบคดี
ต่อกันหลายฉบับรวมอยู่ในเรื่องเดียวกัน

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๓๓ มีนาคม ๒๔๗๐

บัญชีเรื่อง

ตอนที่ ๑ บันทึก

หน้า

๑. บันทึกเรื่องแบบหนังสือในราชการ
๒. แบบหนังสือราชการที่เกี่ยวกับคณะสงฆ์

๓๕

ตอนที่ ๒ สำเนาหนังสือราชการภายนอก

๑. เสด็จการคณะรัฐมนตรี ถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวง

๒๔, ๒๗, ๓๓

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ถึง เสด็จการ
คณะรัฐมนตรี

๒๗

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ถึง รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวง

๓๓

๔. ปลัดกระทรวง ถึง ปลัดกระทรวง ๓๖, ๓๗, ๔๐, ๔๖, ๔๗

๕. เสด็จการรัฐมนตรี ถึง เสด็จการรัฐมนตรี ๔๗, ๕๒, ๘๒

๖. อธิบดี ถึง อธิบดีต่างกระทรวง ๕๓, ๕๔, ๖๗, ๖๘

ตอนที่ ๓ สำเนาหนังสือราชการระหว่างราชการ
บริหารส่วนกลางกับราชการบริหารส่วนภูมิภาค

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ถึง คณะกรรมการจังหวัด ๕๗
๒. คณะกรรมการจังหวัด ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ๕๖
๓. ปลัดกระทรวง ถึง คณะกรรมการจังหวัด ๕๘, ๖๐, ๖๒, ๖๕, ๖๘
๔. คณะกรรมการจังหวัด ถึง ปลัดกระทรวง ๕๘, ๖๑, ๖๓, ๖๖
๕. อธิบดี ถึง หัวหน้าแผนกในส่วนภูมิภาค ๗๐, ๗๕
๖. หัวหน้าแผนกในส่วนภูมิภาค ถึง อธิบดี ๗๒
๗. เดชานุการรัฐมนตรี ถึง หัวหน้าแผนกในส่วนภูมิภาค ๕๘
๘. หัวหน้าแผนกในส่วนภูมิภาค ถึง เดชานุการรัฐมนตรี ๕๐

ตอนที่ ๔ สำเนาหนังสือเกี่ยวกับเอกชน

๑. เอกชน ถึง รัฐมนตรี ๗๖
๒. เอกชน ถึง อธิบดี ๗๘
๓. เอกชน ถึง หัวหน้ากอง ๗๑
๔. เอกชน ถึง เดชานุการกรม ๗๓

๕. รัฐมนตรี ถึง เอกชน ๗๘
๖. อธิบดี ถึง เอกชน ๘๐
๗. เชนาการกรม ถึง เอกชน ๘๒, ๘๔

ตอนที่ ๕ สำเนาหนังสือราชการภายใน

๑. รัฐมนตรี ถึง อธิบดีในกระทรวงเดียวกัน ๗๗
๒. ปลัดกระทรวง ถึง อธิบดีในกระทรวงเดียวกัน ๔๓, ๔๒, ๕๒
๓. อธิบดี ถึง ปลัดกระทรวงในกระทรวงเดียวกัน ๔๓
๔. อธิบดี ถึง อธิบดีในกระทรวงเดียวกัน ๗๓, ๗๔
๕. หัวหน้ากอง ถึง เชนาการกรม ๔๔, ๘๗, ๘๘, ๘๙,
๘๐, ๘๓, ๘๒, ๘๓
๖. เชนาการกรม ถึง หัวหน้ากอง ๔๕

ตอนที่ ๖ สำเนาหนังสือราชการเกี่ยวกับคณะสงฆ์

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ถึง ประธานกรรมการ
มหาเถรสมาคม ๘๔
๒. ปลัดกระทรวงธรรมการ ถึง เจ้าคณะมณฑล ๘๖

๓. ขิขิปดักกรมธรรมการ ถึง เจ้าคณะจังหวัด

๗๗

๔. ขิขิปดักกรมธรรมการ ถึง เจ้าอาวาส

๓๐๐

ตอนที่ ๗

๑. หนังสือถึงราชการ

๓๐๓, ๓๐๓

๒. หนังสือขอตัว

๓๐๔, ๓๐๖

๖๓ ๖๔ บทกเรื่องแบบหนังสือในราชการ

แบบหนังสือในราชการที่วางระเบียบไว้นี้ ได้พยายามจะมี
ให้เป็นการยุ่งยากหรือเย็นเยื่อ อันจะทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเสียเวลา
ทำการมากเกินไปโดยไม่จำเป็น ทั้งทำให้ราชการต้องล่าช้าค้างคั้ง
มิได้ดำเนินไปโดยรวดเร็วสมควรประสงค์ของทางราชการ

บรรดาหนังสือในราชการอาจแบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ
(๑) หนังสือทางราชการ (๒) หนังสือกึ่งราชการ (๓) หนังสือ
ส่วนตัว

๑. หนังสือทางราชการ คือหนังสือที่มีไปในเรื่องราชการ
และมีไปเป็นทางราชการ กล่าวคือ มีจากตำแหน่งหนึ่งไปถึง
อีกตำแหน่งหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงตัวบุคคลที่บรรจุตำแหน่งนั้น ๆ
ข้อความในหนังสือนั้นย่อมถือว่าเป็นหลักฐานทางราชการ และ
มีสภาพผูกมัดถาวรในทางราชการ คือผูกมัดผู้ที่จะมารับตำแหน่ง
สืบต่อไปด้วย หนังสือเหล่านี้ย่อมเก็บเข้าแฟ้มเพื่อนำตั้งแผนก
เก็บต่อไปในเวลาอันควร

๒. หนังสือกราบราชการ คือหนังสือทูลไปในเรื่องราชการ
แต่มีใ้ไปเป็นทูลราชการ ตามนัยที่กล่าวไว้ใน ข้อ ๑. แต่หาก
มีไปโดยประสงค์ที่จะติดต่อกัน ระหว่างตัวบุคคลที่บรรจุตำแหน่ง
ทั้งสองที่ตั้งและรับหนังสือนั้นเพื่อมาปรึกษาหารือกัน และทำ
ความตกลงกันในระหว่างตัวบุคคลทั้งสองนั้น ข้อความในหนังสือ
เหล่านั้นย่อมถือว่าเป็นหลักฐานทางราชการและมีสภาพผูกมัดใน
ราชการของบุคคลทั้งสองนั้น และเมื่อบุคคลอื่นมารับตำแหน่ง
แทนก็ยังคงถือว่าเป็นการผูกมัดอยู่ แต่ทว่าผู้ที่มารับตำแหน่งแทน
นั้นจะแสดงความเห็นไปใหม่และขอให้ว่ากล่าวกันใหม่ก็ได้ หนังสือ
เหล่านั้นย่อมเก็บเข้าแฟ้มเพื่อนำส่งแผนกเก็บต่อไปในเขตอำนาจ

๓. หนังสือส่วนตัว คือหนังสือทูลไปในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับตำแหน่งราชการ จะเกี่ยวเนื่องโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้
ข้อความในหนังสือเหล่านั้นไม่ถือว่าเป็นหลักฐานทางราชการ และ
ไม่มีสภาพผูกมัดในทางราชการ หนังสือเหล่านั้นไม่จำเป็นจะเก็บ
ในแฟ้มทางแผนกเก็บ

หนังสือทางราชการและกงราชการต้องปฏิบัติตามแบบ

หนังสือทางราชการนั้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

ก. หนังสือภายนอก ข. หนังสือภายใน

หนังสือที่ไปมานอกกระทรวง เช่นระหว่างกระทรวงหนึ่ง
ถึงอีกกระทรวงหนึ่ง ถือว่าเป็นหนังสือภายนอก หนังสือที่ไป
มาภายในกระทรวงเดียวกันเอง ถือว่าเป็นหนังสือภายใน

ก. แบบหนังสือภายนอก นั้น ให้ปฏิบัติตามนี้

๑. การใช้คำว่า ฉะเพาะ ลับ หรือ ด่วน ในหนังสือ

ก. หนังสือฉะเพาะนั้น หมายความว่าหนังสือที่ผู้
ขอปรากฏในหน้าซองเท่านั้นเป็นฉบับใดฉบับเดียว (หรือถ้าได้
มอบหมายเป็นการภายในไว้ให้บุคคลใด เปิดหนังสือขณะนั้นแทน
จึงเปิดได้)

ข. หนังสือลับนั้น หมายความว่าหนังสืออันเป็นเรื่อง
ซึ่งต้องการสงวนเป็นความลับในราชการ

ค. หนังสือด่วนนั้น หมายความว่าหนังสือที่ผู้ส่ง
ประสงค์ให้รีบส่งให้ผู้ขอในหน้าซองโดยมิชักช้า

คำว่า ฉะเพาะ ลับ หรือด่วน ให้แสดงให้ปรากฏไว้ที่
เบื้องบนด้านซ้ายมือเหนือเลขที่ของหนังสือในแนวเดียวกัน

(ทางคิง) ทั้งให้หมายไว้ให้ขีดทักกลางหลังของขอบบนด้วย
ซึ่งจะกระทำโดยวิธีพิมพ์ ประทับตรา หรือใช้แถบกระดาษซึ่งมี
ความหมายดังนั้นนับได้ แต่แต่ความสะดวกรวดเร็ว

๒. เลขที่ของหนังสือ ให้ใช้เป็นระเบียบเดียวกันคือ ใช้
อักษรย่อชื่อกระทรวงซึ่งหนังสือนั้นไปถึง แล้วใช้เลขที่ทั่วไป
ทับเลขบัพหนังสือออก ทั้งนี้เพื่อบันทึกการรวดเร็วประหยัดเวลา
และเมื่อเห็นแต่เลขที่ของหนังสือนั้นแล้ว ก็ทราบได้ทันทีว่าหนังสือ
นั้นไปถึงกระทรวงไหนบ้าง อันเป็นความสะดวกต่อการตั้งลง
บัญชีและค้นหา ส่วนอักษรย่อชื่อกระทรวงนั้นคดลงให้ใช้ดังนี้

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี	ใช้ว่า น.
๒. กลาโหม	„ ห.
๓. เกษตรธิการ	„ ก.
๔. การคลัง	„ ค.
๕. การต่างประเทศ	„ ต.
๖. ขรรคมการ	„ ข.
๗. มหาดไทย	„ ม.
๘. ยุติธรรม	„ ย.

๘. เศรษฐการ

ใช้ว่า ศ.

๑๐. สถาปนาทนาย

.. ส.

อนึ่งหนังสือที่มไปยังทบวงการเมืองอื่น ซึ่งมีใช้กระทรวง
ต่าง ๆ ดังได้บัญญัติคำย่อไว้ข้างต้น เช่นหนังสือของกรมใน
กระทรวงหนึ่งมไปถึงกรมในอีกกระทรวงหนึ่ง ก็ไม่ต้องใช้คำย่อ
ใช้แต่เลขที่ทไปทบบทหนังสือออกเท่านั้น เว้นแต่จะมไปมา
ติดต่อถึงกันเป็นการประจำ จะบัญญัติอักษรแทนชื่อทบวงการ
เมืองนั้นไว้ก็ได้ ทั้งนี้แต่เจ้ากระทรวงพิจารณาเห็นสมควร
และวางระเบียบไว้เป็นการภายใน

ที่ของหนังสือนั้น ให้พิมพ์ไว้ที่เบื้องบนด้านซ้ายของหนังสือ

๓. สถานที่และคำบล ที่ใช้ในหนังสือนี้ สำหรับสถานที่
ที่ให้ระบุนามสถานที่ราชการนั้น ๆ ให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ
ปรับปรุงกระทรวงทบวงการกรม และตามพระราชกฤษฎีกาจัด
วางระเบียบสำนักงานและกรมในกระทรวงต่าง ๆ

ส่วนคำบดนั้น หากสถานที่ราชการนั้นตั้งอยู่ในกรุงเทพ
มหานครแล้ว ก็ไม่ต้องระบประการใด ให้เป็นทเข้าใจว่าตั้ง
อยู่ในพระนคร แต่ถ้าสถานที่ราชการนั้นมิได้ตั้งอยู่ในกรุงเทพ ฯ
จึงให้ระบุนามคำบดแห่ง สถานที่ราชการนั้น ๆ ไว้ให้ชัดเจนด้วย

เช่นแผนกคลัง จังหวัดนครปฐม เป็นต้น

สถานที่และตำบล (ถ้าหากมี) ของหนังสือนั้นให้พิมพ์ไว้
ทางด้านขวามือในแนวเดียว (ทางระดับ) กับที่ของหนังสือ

๕. วัน เดือน ปี ที่ใช้ในหนังสือ เพื่อให้สันและไม่เคย
เวลาทั้งใดความเท่ากัน ให้ใช้ย่อดังนี้ เช่นวันที่ ๓ มิถุนายน
พุทธศักราช ๒๔๗๗ ให้ใช้ว่า ๓ มิถุนายน ๒๔๗๗ ไม่ต้องใช้คำ
ว่า วันที่ และ พ. ศ. หรือ พุทธศักราช หรือพระพุทธศักราช

วันเดือนปีของหนังสือในหนังสือต้นในแนว (ทางตั้ง) กึ่งกลาง
ตราครุฑและอยู่ใต้แนวที่ของหนังสือลงมา ๓ บรรทัด

๕. เรื่องของหนังสือ ให้ย่อเรื่องให้ได้ความถูกต้องและ
ชัดเจน และได้ไว้ใต้ที่ของหนังสือในแนวเสมอกัน (ทางตั้ง) ใต้
วันเดือนปีของหนังสือลงมา ๓ บรรทัด แต่เหนือบรรทัดคำขึ้น
ต้น การที่ใหม่เรื่องโดยย่อของหนังสือไว้เพื่อความสะดวกและ
รวดเร็วในการที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติในการลงบัญชีนำเสนองาน
ไปยังกรมให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรับย่อเรื่องผิด

๖. คำขึ้นต้น หนังสือทางราชการทมิฬไปมาถึงกันนั้น เป็น
หนังสือทมิฬไปมาถึงกันในระหว่างตำแหน่งถึงตำแหน่ง ไม่ใช่
ระหว่างบุคคลถึงบุคคล เพราะฉะนั้นไม่ควรระมัดระวังบุคคลที่ครอง

ตำแหน่งนั้น จึงตกลงให้ใช้คำกลาง ๆ ว่า จาก.....
ถึง.....ตามแบบนิยมของนานาประเทศ แต่โดยที่
การกระทำดังนี้ยังไม่แพร่หลาย เพราะเดิมหนังสือทางราชการ
ของเราใช้คำขึ้นต้นต่าง ๆ กัน เป็นต้นว่า ขอประทานกราบเรียน
กราบเรียน เรียน คำนับ หรือแจ้งความ และเมื่อจะเปลี่ยน
รูปเช่นนั้น จึงเกรงจะมีผู้คิดไปอย่างอื่น ฉะนั้นเพื่อหลีกเลี่ยง
ข้อปดวรชอนและเพื่อความสะดวกรวดเร็วในราชการ จึง
ให้พิมพ์ขึ้นแบบพิมพ์เดียวกัน

หนังสือทางราชการที่ ใช้ ชอบบุคคล หรือบางคราว ใช้ ชื่อ
และได้ตำแหน่งไปด้วยนั้น เป็นการดำรัสโดยเพิ่มความยุ่งยากให้
แก่เจ้าหน้าที่จะต้องเสียเวลาค้นหานามของผู้นั้น และบาง
คราวอาจเสียหายแก่ราชการได้ เช่นผู้ทำการแทนในตำแหน่ง
นั้นไม่ดำเนินการอย่างใด เพราะถือว่าหนังสือนั้นไม่ได้มาถึงตน
ฉะนั้นไม่ให้ใช้ ชอบบุคคลใน คำขึ้นต้นใน หนังสือทางราชการต่อไป
เว้นแต่ หนังสือทาง ราชการ ทมิไป นั้น ถึงบุคคลที่ไม่มี ตำแหน่งใน
ราชการ จึงให้ระบุนาม ส่วนศัพท์ที่ใช้ในหนังสือเช่นนั้นให้อนุโลม
ใช้ตามควรแก่ฐานานุกรม และในกรณีเช่นนี้อาจขีดฆ่าคำว่า
'จาก' และ 'ถึง' ในแบบพิมพ์เดียวกันเสียได้

๗. การดำเนินข้อความ ใจความในหนังสือทางราชการ
ถ้าจะสรุปลงจะมีข้อความ กล่าวถึงเหตุใน เบื้องต้น และ สรุปผลใน
ตอนท้าย แต่ก็เป็นหนังสือตอบเรื่องทอกฝ่ายหนึ่งมาก่อนแล้ว
ก็จะคงมีการทาวความหรือเล่าเรื่องก่อน

ที่เบญอยู่เวตานบางแห่งทาวความยืดยาวมาก หรือบางที่
ก็คิดเขาจำเนาหนังสือรับทั้งฉบับลงไปทีเดียว คือไปควรกล่าว
แต่ถ้าระสำคัญโดยย่อเท่านั้น เพราะหนังสือทอทางนั้นผู้รับก็จำเนา
อยู่แล้ว การดำเนินข้อความควรวางรูปเป็น ๒ วรรค (แต่
ถ้าไม่จำเป็นจะมีเพียงวรรคเดียวก็ได้) วรรค ๑ กล่าวด้วยเหตุ
วรรค ๒ กล่าวถึงผล สรุปพนามให้เข้าใจแจ่มกับท่าน แต่จะใช้
นามตำแหน่งหรือตำแหน่งแทนสรุปพนามก็ได้ ในกรณีหนังสือ
นั้นไปถึงบุคคลซึ่งไม่มีตำแหน่งในหน้าที่ราชการ ก็ให้ใช้ศัพท์ตาม
สมควรแก่ฐานานุรูปของผู้รับได้

๘. คำลงท้าย การใช้คำลงท้ายให้กำหนดตามชั้นตำแหน่ง
ดังนี้ ถึงชนวิรัฐมนตรี ให้ใช้ว่า “ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง”
ถึงชนอธิบดี ให้ใช้ว่า “ขอแสดงความนับถืออย่างสูง” ถึงชน
หัวหน้ากองและหัวหน้าแผนก ให้ใช้ว่า “ขอแสดงความนับถือ”
ถึงข้าราชการชั้นอื่น ๆ เช่นชั้นประจำแผนก เสมียน และเอกชน

ทั่วไป ให้ชื่อว่า “ ด้วยความนับถือ ” คำลงท้ายสำหรับบุคคล
ที่ไม่มีตำแหน่งก็ให้ใช้ศัพท์ตามสมควรแก่ฐานะารูป

คำลงท้ายสำหรับหนังสือราชการถึง สมาชิกสภาผู้แทน-
ราษฎร ให้ชื่อว่า “ ขอแสดงความนับถือ ”

๕. นาม การลงนามบางแห่ง ก็ได้ตำแหน่งลงไปด้วย
ต่อไปไม่ให้ได้ เพราะได้มีแจ้งไว้ในคำขึ้นต้นแล้ว แต่หาก
ผู้ครองตำแหน่งนั้นไม่อยู่และมีผู้ลงนามแทน จึงให้ระบุ
ตำแหน่งของผู้ลงนามแทนลงไปด้วย เพื่อให้ผู้รับทราบถึงอำนาจ
ความรับผิดชอบ เช่นหนังสือของรัฐมนตรี ซึ่งปลัดกระทรวง
ลงนามแทน ก็ให้ชื่อว่า ปลัดกระทรวงลงนามแทน ดังนี้เป็นต้น

ภายใต้ลายมือชื่อให้พิมพ์นามเต็มของเจ้าของลายมือชื่อไว้
ภายในวงเล็บด้วย

เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกหนังสือนั้นในการสอบค้น
ว่าใคร เป็นเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรงในหนังสือทาง ราชการ
ฉบับใด ให้ผู้ต้องรับผิดชอบในหนังสือทางราชการฉบับนั้นลง
นามกำกับไว้ในตำแหน่งที่มุมล่างด้านซ้าย ส่วนผู้พิมพ์ ผู้ทวน ฯลฯ
ให้ลงนามกำกับไว้ในตำแหน่งที่มุมล่างด้านขวาในตำแหน่งที่

๑๐. ประเภทและขนาดของกระดาษหนังสือในราชการ
 กระดาษสำหรับใช้กับหนังสือในราชการนั้น ให้ใช้ครุฑแดงอยู่กึ่ง
 กว้างกระดาษเหมือนกันทุกกระทรวงทบวงกรม และให้พิมพ์
 ขนแบบแบบพิมพ์ไว้สำหรับสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น ที่ และ
 เรืองของหนังสือ และคำขึ้นต้น (จาก.....ถึง.....)
 แต่โดยเหตุที่ได้ มีกระดาษชนิดอื่นได้ใช้ ราชการอย่างตามกระทรวง
 ทบวงกรมต่าง ๆ อันเป็นการผิดแผกกับที่กล่าวมานี้แล้ว เพื่อ
 มีให้ เป็นการเปิดของ พระราชทรัพย์ ของ แผ่นดิน จึงให้คงใช้
 กระดาษเหล่านั้นต่อไปจนกว่าจะหมด แล้วจึงจัดการเบิกกระดาษ
 แบบพิมพ์ใหม่ใช้ราชการต่อไป ขนาดของกระดาษให้ใช้ ๓
 ขนาด คือ

๑. ขนาดใหญ่ใช้สำหรับหนังสือทางราชการ

๒. ขนาดกลางใช้ สำหรับหนังสือทั้งราชการ และใช้
 สำหรับหนังสือทางราชการที่มีข้อความน้อย (เพื่อมิให้หมดเปิดของ
 โดยใช่เหตุ)

๓. ขนาดเล็ก ใช้สำหรับหนังสือส่วนตัว

แต่ สำหรับ ราชการ ที่มี แบบ ธรรมเนียม เป็น พิเศษ เช่น
 อย่างหนังสือของ กระทรวง การต่างประเทศก็อนุญาตให้ใช้ขนาด

ของกระดาษที่นิยมกันนั้นได้

๑๑. การสลักแจ้งของหนังสือทางราชการและกิ่ง
ราชการและการใช้ ให้ระบบเขตของหนังสือที่หน้าของเบืองบน
ด้านซ้าย และได้ลงมา ระบบตำแหน่ง (หรือนาม) ของผู้รับ และ
ต่อลงมาให้ระบบสถานที่ของผู้รับกับให้ระบบสถานที่ออกหนังสือที่
เบืองล่างของของด้านซ้าย ถ้าหากประสงค์จะให้หนังสือนี้เป็น
หนังสือ ณะเพาะ ดับ หรือด่วน ก็ให้แสดงคำว่า ณะเพาะ ดับ
หรือด่วน ไว้ที่เบืองบนกึ่งกลางของ เพื่อการประหยัด การ
บรรจุหนังสือราชการในซองต่าง ๆ นั้น ถ้าหนังสือที่จะส่งไปยัง
ผู้รับคนเดียวกัน สถานที่เดียวกัน และเป็นหนังสือลักษณะเดียวกัน
เช่นหนังสือตอบด้วยกัน หรือณะเพาะด้วยกัน หรือขรรมดาด้วยกัน
หลายฉบับ ควรบรรจุในซองเดียวกันโดยดงที่ของหนังสือตาม
ลำดับเรียงลงไปหน้าของนนทุกฉบับ

ข. แบบหนังสือภายใน นั้นให้ปฏิบัติดังนี้

ถ้าหากจะมีไปตามแบบหนังสือทางราชการ (ไม่ใช่กระดาษ
หน้าบันทึก) แล้ว ให้ปฏิบัติอย่างแบบหนังสือภายนอก

๑๒

(แบบพิมพ์)

ที่

ของ

จาก

ถึง

(ตัวอย่าง)

ก.

ก.

ณ

ที่ น. ๓๒/๒๕๗๗

กระทรวงเศรษฐกิจ

๓ มิถุนายน ๒๕๗๗

เรื่อง

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ก.

ก.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พระยาศรีวิชัย

หรือ

หม่อมเจ้าวิจิตร

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

การสลักหลังซอง

ที่.....

คณะพา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....

กระทรวง.....

กระทรวง.....

แบบหนังสือราชการที่เกี่ยวกับคณะสงฆ์

เนื่องด้วยทางราชการได้กำหนดแบบหนังสือราชการให้ถือปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน เพื่อให้สะดวกแก่การปฏิบัติและของกัน ความยุ่งยากมิให้มีการซ้ำ แต่หนังสือราชการบางอย่างที่เกี่ยวกับคณะสงฆ์ ไม่เหมาะที่จะดำเนินการให้เป็นไปเช่นนั้นทุกประการ จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะได้วางแบบให้ถือปฏิบัติทำนองเดียวกัน โดยอนโตม ดังต่อไปนี้

ก. หนังสือจากเจ้าหนาทคณะสงฆ์ถึงเจ้าหนาทราชการต่าง ๆ

๑. ลักษณะหนังสือ ให้ใช้คำว่า พระเพรา หรือถับ หรือ ค่วน ตามลักษณะแห่งหนังสือนั้น โดยอนโตมทำนองเดียวกับแบบหนังสือราชการที่ใช้อยู่.

๒. ที่ของหนังสือ ให้ใช้เลขที่ทั่วไปตามบทออกหนังสือ และพิมพ์ไว้ที่เบื้องบนด้านซ้ายของหนังสือ สำหรับบางตำแหน่ง ที่มีหนังสือติดต่อถึงกันเป็นการประจำ จะเพิ่มให้มีอักษรย่อข้างหน้าเลขที่ ทำนองเดียวกันกับหนังสือราชการก็ได้.

๓. สถานที่และตำบล ที่ใช้ในหนังสือนั้น สถานที่ให้ระบนามวัดนั้น.

ส่วนตำบลที่นั้น หากอยู่ในจังหวัดเดียวกันไม่ต้องระบุ

แต่ถามได้อยู่ในจังหวัดเดียวกัน ก็ให้ระบุนามจังหวัดด้วย เช่น
วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม เป็นต้น.

สถานที่และตำบล ให้พิมพ์ไว้ทางด้านขวามือในแนวเดียวกัน (ทางระดับ) กับที่ของหนังสือ.

๔. วัน เดือน ปี ที่ใช้หนังสือ ให้เขียนดังนี้ เช่น
วันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ ให้ใช้ว่า ๓ ธันวาคม
๒๔๗๗ ไม่ต้องใช้คำว่า วันที่ และ พ.ศ. หรือพุทธศักราช

วัน เดือน ปี ของหนังสือให้ตั้งกันในแนว (ทางตั้ง)
กึ่งกลาง และอยู่ใต้แนวที่ของหนังสือลงมา ๓ บรรทัด.

๕. เรื่องของหนังสือ ให้ย่อเรื่องให้ได้ความถูกต้องและ
ชัดเจน และใส่ไว้ใต้ที่ของหนังสือในแนวเสมอกัน (ทางตั้ง)
ใต้วันเดือนปีของหนังสือลงมา ๓ บรรทัด แต่เหนือบรรทัดคำ
ขึ้นต้น.

๖. คำขึ้นต้น หนังสือราชการเป็นหนังสือที่มีไปมาถึงกัน
ในระหว่างตำแหน่งถึงตำแหน่ง ไม่ใช่ระหว่างบุคคลถึงบุคคล
จึงให้ใช้คำกลาง ๆ ว่า

จาก.....

ถึง

หนังสือราชการจึงไม่ควรใช้ชื่อบุคคลในคำขึ้นต้น เว้นแต่
 ที่ไปถึงบุคคลที่ไม่มีตำแหน่งในราชการ จึงให้ระบุนาม ส่วน
 ศัพท์ที่ใช้ในหนังสือเช่นนี้ ให้โอนโตตามควรแก่ฐานานุกรม และ
 ในกรณีเช่นนี้ อาจขีดฆ่าคำว่า “จาก” และ “ถึง” ในแบบ
 ทพิมพ์ไว้แทนเสียก็ได้.

๗. การดำเนินข้อความ ใจความในหนังสือราชการ ถ้า
 จะสรุปลงคงมีข้อความกล่าวถึงเหตุในเบื้องต้น และสรุปผลใน
 ตอนท้าย แต่ถ้าเป็นหนังสือตอบเรื่องที่ยกฝ่ายหนึ่งมาก่อนแล้ว
 ก็จะต้องมีการท้าวความหรือเล่าเรื่องก่อน การท้าวความควร
 กล่าวแต่สาระสำคัญโดยย่อเท่านั้น.

สรรพนามให้ใช้ว่า “อาตมา” และ “ท่าน” แต่
 จะใช้นามตำแหน่งแทนสรรพนามก็ได้ เช่น “ให้อธิบดีกรม
 ธรรมการจัดการในเรื่องนี้โดยไม่ชักช้า” เป็นต้น ในกรณีที่
 หนังสือถึงไปถึงบุคคลซึ่งไม่มีตำแหน่งในหน้าที่ราชการ ก็ให้ใช้
 ศัพท์ตามสมควรแก่ฐานานุกรมของผู้รับได้.

๘. คำลงท้าย ให้ใช้แบบเดียวกันทั้งหมดว่า “เจริญพร”
 คำลงท้ายสำหรับบุคคลที่ไม่มีตำแหน่ง ก็ให้ใช้ศัพท์ตามสมควร
 แก่ฐานานุกรมได้.

๕. นาม คำขึ้นต้นได้แจ้งตำแหน่งไว้แล้ว ฉะนั้นการ
ลงนามในคอนท้ายจึงไม่จำเป็นที่จะต้องได้ตำแหน่งอีก แต่ถ้า
ผู้ครองตำแหน่งนั้นไม่อยู่ และมีผู้ลงนามแทน จึงให้ระบุ
ตำแหน่งของผู้ลงนามแทนลงไปด้วย เช่น รองเจ้าคณะมณฑล
ลงนามแทน เป็นต้น.

๖. หนังสือที่มาจากเจ้าหน้าที่ต่างๆ ถึงเจ้าหน้าที่คณะสงฆ์
ให้ปฏิบัติตามแบบหนังสือราชการที่คณะรัฐมนตรีวางไว้ให้
ถือปฏิบัติเป็นระเบียบเดียวกันนั้นทุกประการ

การใช้ศัพท์ตามฐานานุกรมนี้ ให้ใช้โดยอนุโลม ดังนี้
๑. หนังสือถึง สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ให้ใช้คำว่า
“จาก” และ “ถึง” ใช้ศัพท์ตามฐานานุกรม เป็นต้นว่า
“รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ขอประทานกราบทูล
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ทราบฝ่าพระบาท” และใช้คำลงท้ายว่า
“ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าฯ”

๒. คำลงท้ายที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่คณะสงฆ์ ให้ใช้ด้วยความ
เคารพและเป็นพิเศษ ดังนี้

สมเด็จพระราชาคณะ ใช้ว่า หมัดการมาด้วยความ
เคารพอย่างยิ่ง

พระราชคณะ

ใช้ว่า นมัสการมาด้วยความ

เคารพอย่างสูง

นอกจากนี้

,, นมัสการมาด้วยความ

เคารพ

เรื่อง นมัสการสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ประธานกรรมการ
มหาเถรสมาคม บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระ
สังฆราชเจ้า เห็นชอบด้วยแล้ว.

กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

(ลงนาม) สุนทรวิศิษฐาการ

ตั้งราชการแทนรัฐมนตรี

แบบ ๑

วัด.....

.....กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗

เรื่อง ตั้งรายการสร้างศาลาการเปรียญเพิ่มเติม

จาก เจ้าอาวาสวัด.....

ถึง เลขาธิการกรมธรรมการ

ตามที่ขอให้ข้าตมภาพทำรายการสร้างศาลาการเปรียญ
ตั้งเพิ่มเติมอีกนั้น ได้ตั้งมาพร้อมหนังสือแล้ว.

เจริญพร

หมายเหตุ - ตำแหน่งใดนามไม่ต้องลง เว้นแต่ถ้ามอบให้ผู้อื่น
เซ็นแทน ต้องลงว่า “ลงนามแทน”

แบบ ๒

วัด.....

..... กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗

เรื่อง

จาก เจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา
ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

เจริญพร

หมายเหตุ - ตำแหน่งได้นำมาไม่ต้องลง เว้นแต่ถ้ามอบให้ผู้อื่น
เซ็นแทน ให้ลงตำแหน่งว่า “ลงนามแทน”

หมายเหตุ

ในแบบเรียนจดหมายราชการ นี้

๑. คำว่า “ดำเนา” ที่อยู่บนหัวกระดาษซ้ายมือเหนือเลขที่ของหนังสือ หมายความว่าหนังสือฉบับนั้น เป็นเพียงดำเนา ไม่ใช่ฉบับหนังสือราชการตัวจริง ดังนั้นหนังสือราชการตัวจริง ไม่มีคำว่า “ดำเนา” นี้

อนึ่ง ดำเนาหนังสือราชการที่เจ้าหน้าที่บรรณกฤตของหนังสือว่าเป็นเล่มต้นฉบับแท้จริง

๒. คำ “ลงนาม” หมายความว่าผู้ลงชื่อในหนังสือราชการนั้น ใช้เมือหนังสือนั้นเป็นดำเนา และลายชื่อนามนั้นไม่ใช่ลายมือชื่ออันแท้จริงของผู้นั้น ดังนั้นหนังสือราชการตัวจริงไม่มีคำว่า “ลงนาม” หน้าลายมือชื่อ

๓. หนังสือราชการที่มีตราครุฑ (แดง) เป็นตัวอย่างต้นฉบับจดหมายราชการ ส่วนหนังสือราชการอื่น ๆ ในแบบเรียนนี้เป็นดำเนา.

ตัวอย่าง

๖ ๕

แบบหนังสือราชการ

(สำเนา)

ที่ ร. ๕๕๕๕/๒๔๗๗

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๒ กันยายน ๒๔๗๐

เรื่อง การเซ็นราชทินนาม

จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาดังนี้ว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า "ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใดก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย"

กาตลัสมัยน ทางกรการปกติที่ไต้งคการแต่งตั้งฐานันดรศักดิ์แต่ การแต่งตั้งบรรจุบุคคลเข้ารับตำแหน่งต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ก็หาได้คำนึงถึงฐานันดรศักดิ์แห่ง บุคคลที่จะแต่งตั้งบรรจุตำแหน่งต่าง ๆ นั้นไม่ ทางกรพิจารณาแต่คุณวุฒิ ความสามารถซึ่งเหมาะแก่ตำแหน่งหน้าที่เป็นสำคัญ ฉะนั้นเวลานี้ตามกระทรวง

ทบวงกรรมต่าง ๆ จึงมีผลบรรดาศักดิ์สูงกว่าอยู่ในบังคับบัญชา
ของผู้ทบทบบรรดาศักดิ์ต่ำกว่ากัน

เมื่อการเป็นเช่นนั้น ย่อมกระทำให้กระทบความศักดิ์อยู่ เนื่อง
ด้วยเป็นการผิดแปลกจากที่เป็นมาแต่ก่อน ๆ แต่ขอไม่ลงตามน
อาจจะบรรเทาตงไปได้ด้วยวิธีเช่นนามโดยงดการทบทบบรรดาศักดิ์
เสีย คงเช่นแต่ราชทินนามเท่านั้น เช่น “พระยาเดชานนิต” ก็
เช่นเพียง “เดชานนิต” เท่านั้น หรือ “ขุนราชเด่นา” ก็เช่นเพียง
“ราชเด่นา” เท่านั้น เมื่อทางราชการนิยมใช้ตงนแสดงกเป็นประการ
หนึ่งใน การปรับปรุงใน การเช่นนามฐานันดรศักดิ์ของข้าราชการ
ต่าง ๆ ไม่ให้เห็นความแตกต่างสูงต่ำกว่ากัน

การเช่นนามดังกล่าวนั้น คงแต่สมัยก่อนมาจนบัดนี้ เจ้านาย
และข้าราชการ ชน ใหญ่ ก็นิยมกันเป็น แบบอย่าง มาชยก่อนแล้ว
จึงเป็นการสมควรที่จะอนุโลมใช้เป็นกาทั่ว ๆ ไป แต่ทงนถ้าผู้ใด
มีความประสงค์จะเช่นบรรดาศักดิ์ควบกับราชทินนาม เช่นเช่นว่า
“พระยาเดชานนิต” หรือ “ขุนราชเด่นา” ตามเดิม ก็คงให้เช่นได้

โดยที่การกระทำดังกล่าวนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลง วิธีที่เคย
ปฏิบัติมา จึงได้เสนอมติขึ้นไปเพื่อรับการพิจารณาจากคณะผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ออกชนหนึ่ง

บัดนี้ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ลงมติเห็นชอบ
 ด้วยตามความเห็นที่เสนอไปนั้นแล้ว
 จึงแจ้งมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม)

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ลงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ข. ๕๖๐๘/๒๔๘๐

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๐

เรื่อง วันหยุดราชการ และตกค้างในงานของรัฐมนตรี
พ. ศ. ๒๔๘๐

จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ ประชุมปรึกษาดังมติเมื่อวันที่ ๓๗
เดือนธันวาคมในงานของรัฐมนตรีสำหรับปี ให้ปฏิบัติอย่าง
เช่นปี พ. ศ. ๒๔๗๙ กล่าวคือ ให้หยุดราชการ ๓ วัน คือ
วันที่ ๑, ๓๐ และ ๓๑ ธันวาคม ส่วนการตกค้างนั้น ให้ตกค้าง
ชดเชย ๓ วันเท่าวันหยุดราชการ แต่เฉพาะพระบรมมหาราชวัง
วังปารวส์ และพระที่นั่งอนันตสมาคม ให้ตกค้างชดเชยและ
โคมไฟด้วยทั้ง ๓ วัน.

จึงแจ้งมาเพื่อทราบ และได้แจ้งให้คณะกรรมการจังหวัด
ต่าง ๆ ทราบแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม).....

ที่ น. ๓๔๓๔๐/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๓๗ กันยายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอให้ถอนเด็กคงเป็นวันหยุดราชการทั่วไป

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เนื่องด้วยวันเด็กคงผู้แทนราษฎรเป็นวันสำคัญของชาติ
วันหนึ่ง ชาวยุโรปผู้มั่งคั่งออกเลี้ยงเด็กคงผู้แทนราษฎรทุกคน
ควรจะได้ใช้สิทธิของตนโดยเต็มภาคภูมิ เพื่อประโยชน์ในการ
เด็กคงผู้แทนราษฎรจะมอบความไว้วางใจให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทน
บรรดาผู้มั่งคั่งออกเลี้ยงเด็กคงจำนวนไม่น้อยเป็นข้าราชการ
ประจำการ และพนักงาน หรือลูกจ้าง ของรัฐบาล แม้ทางราชการ
กำหนดวันอาทิตย์เป็นวันที่จะไป ออกเลี้ยงคงกระนั้นเด็กคงผู้แทน
ราษฎร เพื่อให้การเป็นไปตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการ

เลือกตั้งแล้วก็ดี แต่ในทุกกรณีก็ยังไม่เป็นความสะดวกแก่บรรดา
ผู้มีสิทธิออกเสียงเหตานั้นที่เคยวนก

โดยที่วันเลือกตั้ง เป็นวันที่ชาวสยามทุกคนมีส่วนได้เสีย
ร่วมกันอยู่ด้วยทั้งหมดดังนี้ จึงเห็นสมควรที่รัฐบาลจะอนุโลม
ให้วันเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเป็นวันหยุดราชการทั่วไปเสียวันหนึ่ง
ทุกคราวที่ทำการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

อนึ่ง หากข้อเสนอดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ไม่ได้รับความ
เห็นชอบด้วย กระทรวงธรรมการก็ใคร่ขออนุเคราะห์การ
เลือกตั้งคราวที่จะถึงนี้ สำหรับโรงเรียนที่มีวันหยุดเรียนประจำ
ปีคาที่ใน วันธรรมสวนะ ให้ได้หยุดทั้งวันเป็นพิเศษวันหนึ่ง
เพื่อเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ให้ครูประชาบาลซึ่งส่วนมากเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง
ได้ไปยังหน่วยลงคะแนนเพื่อตบบัตรออกเสียง ถ้าโรงเรียนไม่
ได้หยุดในวันนั้น หากสถานที่ตั้งหน่วยลงคะแนนอยู่ใกล้โรงเรียน
ครูก็ไม่เสียเวลามากนัก ถ้าอยู่ไกล (โดยมาก) ก็จะต้องเสีย
เวลาไม่น้อยกว่าครึ่งวัน ซึ่งเรียนที่ทงว่างไม่มีการสอน ก็จะเป็น
ทางให้นักเรียนก่อความยุ่งยากขึ้น ยิ่งกว่านั้น ครูประชาบาล

บางคนอาจถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจคะแนน หรือเต็มยศ
คะแนนก็ได้

๒. เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้อยู่ที่บ้าน โดย
บิดามารดา หรือญาติพี่น้องจะได้ไปตงคะแนนด้วยยังหน่วยตง
คะแนนได้สะดวก ซึ่งมีฉะนั้น ในครัวเรือนหนึ่งอาจมีผู้ออกเสียง
เช่นบิดา หรือมารดาไปตงคะแนนเพียงคนเดียวเท่านั้น

นอกจากนี้ ในบางแห่งอาจต้องใช้โรงเรียนเป็นสถานที่
ตงหน่วยตงคะแนนด้วย ซึ่งจำเป็นจะต้องหยุดเช่นเดียวกัน
ทั้งนี้ ขอเสนอเพื่อคณะกรรมการได้พิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(สำเนา)

ที่ บ. ๒๒๓๖/๒๔๗๐

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๔ กันยายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอให้วันเด็กคงผู้แทนราษฎรเป็นวันหยุดราชการทั่วไป

จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ น. ๓๔๓๕๐/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม
 เด็กคงผู้แทนราษฎรเป็นวันสำคัญของชาติวันหนึ่ง ชาวสยามผู้
 สัตริย์ออกเลี้ยงเด็กคง ผู้แทนราษฎร ทุกคน ควรจะได้ใช้สิทธิของ
 คนโดยเต็มภาคภูมิ เพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกผู้ที่จะมอบ
 ความไว้วางใจให้ใช้อำนาจอธิปไตย จึงเห็นสมควรที่รัฐบาลจะ
 อนุมัติให้วันเด็กคง ผู้แทนราษฎร เป็นวันหยุดราชการทั่วไปเสีย
 วันหนึ่ง แต่ถ้าไม่ได้รับความเห็นชอบด้วย ก็ขออนุมัติเฉพาะ
 การเลือกตั้งคราวที่จะถึงนี้ สำหรับโรงเรียนที่หยุดเรียนประจำ
 ปีคาบในวันธรรมสวนะให้ได้หยุดทวักกันเป็นพิเศษวันหนึ่ง

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาดังมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ เดือน
 ว่า เนื่องในวันเด็กคงผู้แทนราษฎรคราวที่จะถึงนี้ ตรงกับวัน

อาทิตย์ ฉะนั้นถ้าหากมีสถานที่ราชการใดโดยปกติไม่ได้หยุดวัน
อาทิตย์ ก็ให้ถือว่าวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. นี้ เป็นวันหยุดได้
ทั้งนี้ เพื่อให้ไปในการเด็กตั้ง

จึงขอขยั่นนมา และได้แจ้งให้กระทรวงทบวงกรมและ
คณะกรรมการจังหวัดต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ข. ๒๘๘๘๓/๒๔๗๘

กระทรวงการคลัง

๑๒ ตุลาคม ๒๔๗๘

เรื่อง วางระเบียบในเรื่องชนบทปลดอม

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ขอยกเลิกระเบียบปฏิบัติในเรื่องชนบทปลดอมตามหนังสือ
 ของกระทรวงการคลังที่ ข. ๒๕๕๕๒/๒๔๗๘ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน
 ๒๔๗๘ และใช้ความต่อไปเป็นระเบียบปฏิบัติแทน

“ด้วยมีเรื่องปรากฏว่า มีชนบทปลดอมไปใช้ในที่
 ทำการของรัฐบาลอยู่เสมอ เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบก็ทำเครื่องหมาย
 ขีดฆ่าแสดงว่าเป็นชนบทปลดอมแล้วก็ได้ แต่ผู้ถือชนบท
 ปลดอมบางรายขอรับชนบทปลดอมนกัน เพื่อจะได้นำไปต่อว่า
 ผู้ที่ซื้อให้แก่เขา มา พึงพิจารณาถึง เป็นทางทำให้ชนบทปลดอม
 ซึ่งควรจะคงถูกรับตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๒๐๗
 กลับตกไปอยู่ในความครอบครองของเอกชนอีก

กระทรวงการคลังเห็นสมควรวางระเบียบปฏิบัติในเรื่องนี้
เช่นไว้ ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อเจ้าพนักงาน ตรวจพบ ธนบัตรปลอม ซึ่งมีอยู่ใน
หน้าที่ ก็ให้ทำเครื่องหมายขีดฆ่าและยึดไว้

๒. ถ้าเจ้าพนักงาน ได้รับธนบัตรปลอม ในขณะที่ยัง
ปรากฏตัวผู้ใช้ ก็ให้ขีดฆ่าและยึดธนบัตรปลอมไว้ในเมื่อผู้ใช้
ยินยอม แต่ถ้าผู้ใช้ไม่ยินยอมก็ให้จัดส่งธนบัตรปลอมนั้นไปยัง
เจ้าหน้าที่สอบสวน (ตำรวจ หรืออำเภอ ซึ่งมีหน้าที่ในทางคดี)
เพื่อดำเนินการต่อไป

๓. แม้ผู้ใช้จะยินยอมให้เจ้าพนักงาน ขีดฆ่าและยึดไว้
แต่ถ้าปรากฏว่าผู้ใช้ได้ใช้โดยรู้หรือว่าธนบัตรนั้นปลอม ก็ให้เจ้า
พนักงานส่งธนบัตรปลอมนั้นไปยังเจ้าหน้าที่สอบสวน พร้อม
ด้วยหลักฐาน

๔. ธนบัตรปลอมที่เจ้าพนักงาน ขีดฆ่าและยึดไว้โดย ยัง
มีปรากฏในการกระทำความผิด ถ้าผู้ถือธนบัตรปลอมประสงค์จะขอ
เพื่อต่อว่าแก่ผู้ที่ได้ให้มา ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ดูได้ทันที
ทำการ (ภายในเวลาซึ่งแต่เจ้าพนักงานจะกำหนดให้)

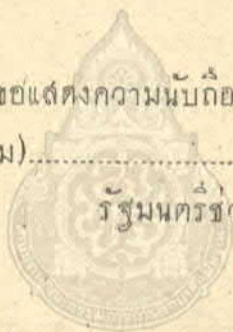
๕. ธนบัตรปลอมที่เจ้าพนักงานจับได้ และยึดไว้โดยมิ
ปรากฏความผิดแต่อย่างใดแล้ว ก็ให้จัดส่งธนบัตรปลอมนั้น
ไปยังกรมคตดังต่อไป

ทั้งนี้ขอได้โปรดแจ้งให้กรมกองต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวง
มหาดไทย และถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป และได้แจ้งให้จังหวัด
ต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว "

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม).....

รัฐมนตรีช่วยว่าการคมนาคม

(สำเนา)

ที่ ข. ๔๗๐๗/๒๔๗๗

กระทรวงการต่างประเทศ

๒๐ สิงหาคม ๒๔๗๗

เรื่อง ยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมหนังสือเดินทาง

จาก ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

ตามหนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่ ง. ๗๔/๓๖๐๓๔
 ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๗๔ แจ้งระเบียบการเก็บเงินค่าธรรมเนียม
 หนังสือเดินทางแก่ข้าราชการ หรือนักเรียนซึ่งกระทรวงทบวง
 กรมต่าง ๆ จัดส่งออกไปต่างประเทศ คงยกเว้นค่าธรรมเนียม
 เฉพาะข้าราชการที่เดินทางไปหน้าที่ราชการ ซึ่งเข้าเกณฑ์จะได้รับ
 หนังสือเดินทางทด ตั้งความแจ้งอยู่แล้ว

มาบัดนี้ กระทรวงการต่างประเทศคำนึงเห็นว่า ข้าราชการ
 หรือนักเรียนซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ จัดส่งไป ก็เพื่อ
 ประโยชน์ของราชการส่วนรวม สมควรจะได้ยกเว้นค่าธรรมเนียม
 ออกหนังสือเดินทาง หรือค่าอายุหนังสือเดินทางแก่บรรดา
 ข้าราชการ หรือนักเรียนรัฐบาลที่เดินทางไปต่างประเทศ ในหน้าที่

ราชการหรือศึกษาวิชา แต่สำหรับพระภิกษุชั้น กักตบถเถนัท
เท่ากับเอกชนธรรมดา และกระทรวงการต่างประเทศคงเรียก
เก็บค่าธรรมเนียมตามเดิม

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ บ. ๒๕๕๗/๒๕๗๗

กระทรวงเศรษฐการ

๑๗ ตุลาคม ๒๕๗๗

เรื่อง ให้เรียก ว่าจ้าง กรรมกรไทยใต้ จาก สำนักงาน จัดหางาน
ประจำท้องถิ่น

จาก ปลัดกระทรวงเศรษฐการ

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

ด้วยตามหนังสือ กระทรวงเศรษฐการที่ ๑๒๓/๒๕๓๓ ลง
วันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓ ขอให้กรมกองต่าง ๆ แห่ง
กระทรวงนี้ เมื่อประสงค์ที่จะใช้กรรมกรแล้ว ให้บอก ว่าจ้าง
กรรมกรไปยัง กอง กรรมกร แห่ง กรมพาณิชย์ กระทรวง
เศรษฐการนั้น

บัดนี้ กระทรวงเศรษฐการเห็นสมควรที่จะเพิ่มเติมสถานที่
บอก ว่าจ้าง กรรมกร เพิ่มขึ้น เพื่อ ความ สะดวก แก่ กระทรวง
ทบวงกรมต่าง ๆ ฉะนั้นต่อไปจึงขอเรียนให้ทราบว่า หากกรม
กองใด ๆ แห่งกระทรวงนี้ต้องการว่าจ้างกรรมกรแล้ว จะบอก
ไปยังที่ว่าการอำเภอใด ๆ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ซึ่งใกล้
เคียงก็ได้ เพราะอำเภอในจังหวัดพระนคร และธนบุรี เป็นสำนักงาน

จัดหางานประจำท้องถิ่น ซึ่งขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกระทรวง
เกษมรัฐการ หวังว่า วิธีปฏิบัติการตามที่ได้กล่าวแล้วนี้ คงจะให้
ความสะดวกรวดเร็วกว่ากระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เป็นอันมาก
จึงแจ้งมาเพื่อก่อเป็นหลักปฏิบัติการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ข. ๗๗๗๐/๒๔๗๗

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๓๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๗

เรื่อง ขอรายการคัวเลขสถิติการศึกษาของกระทรวงธรรมการ
จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

ด้วยของประมวลสถิติพยากรณ์ กรมเลขาธิการคณะ
รัฐมนตรีมีความประสงค์จะได้คัวเลขสถิติการศึกษาของกระทรวง
ธรรมการ กับจำนวนข้าราชการและพระสงฆ์พร้อมทั้งข้อสังเกต
ว่าด้วยการศึกษาประจำปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ตามแบบซึ่งได้เคยปฏิบัติ
อยู่แล้ว

ฉะนั้น ถ้าเป็นการขอของแล้ว ขอได้โปรดตั้งเจ้าหน้าที่
ให้กรอกคัวเลขตามรายการในแบบพิมพ์ต่าง ๆ ตั้งแต่หมายเลข ๑
ถึง ๑๐ กับแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในคำนำซึ่งได้แนบมาตามสมควร
และ ถ้าใน แบบใด รายการใด จะ กรอก คัวเลขให้มิได้ ด้วยเหตุใด
ขอทราบด้วย จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๕๕๓๓๓/๒๔๗๘

กระทรวงธรรมการ

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘

เรื่อง ขอให้กรอกตัวเลขสถิติตามรายการในแบบพิมพ์

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง อธิบดีกรมธรรมการ

ด้วยได้รับหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่า กอง
ประมวลสถิติพยากรณ์ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีความ
ประสงค์จะได้ตัวเลขสถิติจำนวนอารามและพระสงฆ์ ประจำปี
พุทธศักราช ๒๔๗๘ ตามแบบซึ่งเคยปฏิบัติอยู่แล้ว จึงเรียน
มาเพื่อขอให้โปรดให้เจ้าหน้าที่ กรอกตัวเลขตามรายการใน แบบ
พิมพ์ซึ่งได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้ และขอได้โปรดส่งคืนโดย
ด่วนด้วย เพื่อจะได้ส่งไปให้กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

ที่ ๕๕๓๓๒/๒๕๗๕

กระทรวงธรรมการ

๓๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๗๕

เรื่อง ขอให้กรอกตัวเลขสถิติตามรายการในแบบพิมพ์
จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ด้วยได้รับหนังสือกรมศึกษาธิการคณะรัฐมนตรีว่า กอง
ประมวลสถิติพยากรณ์ กรมศึกษาธิการคณะรัฐมนตรี มีความ
ประสงค์จะได้ตัวเลขสถิติการศึกษาของกระทรวงธรรมการ และ
ขอตั้งเกล้าว่าด้วยการศึกษาประจำปีพุทธศักราช ๒๕๗๕ ตาม
แบบซึ่งเคยปฏิบัติอยู่แล้ว จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดให้เจ้าหน้าที่
กรอกตัวเลขตามรายการในแบบพิมพ์ต่าง ๆ ดังแต่หมายเลข ๓
ถึง ๓๕ กับแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในคำนำซึ่งได้ส่งมาพร้อมกับ
หนังสือตามสมควร และขอได้โปรดส่งคืนโดยด่วนด้วย เพื่อ
จะได้ส่งไปให้กรมศึกษาธิการคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(สำเนา)

ที่ ๕๕๕๐๐/๒๔๗๘

กระทรวงธรรมการ

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘

เรื่อง กรอกตัวเลขสถิติตามรายการในแบบพิมพ์

จาก อธิบดีกรมธรรมการ

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ ๕๕๓๓๑/๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓๗ เดือน เรืองขอ

ให้กรมธรรมการกรอกตัวเลขตามรายการในแบบพิมพ์ ซึ่งได้
ส่งไปพร้อมกันนั้น ได้ให้เจ้าหน้าที่กรอกตัวเลขเสร็จแล้ว จึง
ขอส่งมาพร้อมหนังสือ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

หัวหน้ากองคำสอนล้มบรรพชการแทน

(สำเนา)

ที่ ๑๓๗๐๘/๒๕๗๕

กระทรวงธรรมการ

๒๗ มีนาคม ๒๕๗๕

เรื่อง ขอให้ส่งตัวเด็กสถิตตามรายการในแบบพิมพ์

จาก หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง เลขาธิการกรมศึกษาธิการ

หนังสือที่ ๕๕๓๓๒/๒๕๗๕ ลงวันที่ ๓๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ.
ถึงอธิบดีกรมศึกษาธิการ ขอให้เจ้าหน้าที่กรอกตัวเด็กตามรายการ
ในแบบพิมพ์ต่าง ๆ ตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึงเลข ๓๕ กับแก้ไข
เพิ่มเติมข้อความในคำนำ ตามความประสงค์ของกองประมวล
สถิติพยากรณ์ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนั้น ขอได้โปรด
รับส่งไปให้ด้วย เพราะกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เคื่อนมา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๓๐๔๖๐/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๒๗ พฤษภาคม ๒๔๗๐

เรื่อง ส่งตัวเดชดิลิ

จาก เสนาธิการกรมศึกษาธิการ

ถึง หัวหน้ากองกลางสำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ ๖๓๗๐๙/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ศกก่อน

เดือนให้ส่งตัวเดชดิลิการศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๗ ตามรายการใน

แบบพิมพ์นั้น บัดนี้ได้จัดการกรอกเสร็จแล้ว ตั้งแต่ Table V

ถึง Table XIV จึงส่งมาพร้อมกับหนังสือ ส่วนคำนำการ

ศึกษาและ Table I ถึง Table IV นั้นกำลังพิจารณาอยู่และจะได้

จัดการส่งมาให้ภายหลัง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ น. ๑๑๗๓๖/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๓ มิถุนายน ๒๔๗๐

เรื่อง ตั้งรายการตัวเลขสถิติการศึกษาของกระทรวงธรรมการ

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง เลขาธิการคณะกรรมการ

หนังสือที่ ข. ๗๔๗๐/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๓๒ กุมภาพันธ์

ศกก่อน ขอให้กระทรวงธรรมการกรอกตัวเลขตามรายการในแบบ
พิมพ์ต่าง ๆ ดังแต่หมายเลข ๑ ถึง ๓๐ กับขอให้แก้ไขเพิ่มเติม
ข้อความในคำนำด้วยนั้น ได้รับแล้ว ขอตั้งรายการดังแต่หมาย
เลข ๕ ถึง ๓๖ มาพร้อมหนังสือนี้ ส่วนคำนำกับรายการตั้งแต่
๑ ถึง ๔ จะได้ส่งมาภายหลัง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

หมายเหตุ เลขาธิการคณะกรรมการ เป็นปลัดกระทรวงแห่ง
สำนักงานนายกรัฐมนตรีด้วย.

(สำเนา)

ที่ น. ๑๗๔๖๖/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๐

เรื่อง รายงานการตรวจสถิติการศึกษาของกระทรวงธรรมการ
จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ตามหนังสือกระทรวงธรรมการที่ ๑๓๗๑๖/๒๔๘๐ ลง
วันที่ ๓ มิถุนายน ค.ศ. ๒๔๘๐ เรื่อง รายงานการตรวจสถิติการศึกษาของ
กระทรวงธรรมการมา และว่าคำนำกับรายการ ตั้งแต่หมายเลข
๑ ถึง ๕ จะได้จัดส่งมาภายหลังแล้ว ได้จัดส่งคำนำมาพร้อม
หนังสือแล้ว ส่วนรายการหมายเลข ๑ ถึง ๕ จะต้องสำรวจจาก
โรงเรียนราษฎร์ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับเดิม
ไม่มีอำนาจบังคับให้โรงเรียนราษฎร์ส่งรายการสำรวจ แต่ตาม
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับใหม่ทำได้ ฉะนั้นถ้าไม่มี
การเปลี่ยนแปลงแบบรายการสำรวจเหล่านี้ กระทรวงธรรมการ
ได้จัดส่งสำรวจสำหรับ พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ข. ๒๒๖๔/๒๔๗๙

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๒๙ มกราคม ๒๔๗๙

เรื่อง ส่งมติคณะพระมหา ป. เพื่อพิจารณา

จาก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ถึง เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ด้วยได้รับมติของพระมหา ป. ลงวันที่ ๓๒ เดือน
 แจ้งว่าได้สร้างโรงเรียนประชาบาลชน ๓ หลัง ที่วัดควนหลัง
 ตำบลควนหลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และจะทำพิธี
 เปิดในเดือนเมษายน ๒๔๘๐ จึงขอรับนายกรัฐมนตรี ๓ รูป
 สำหรับประดับโรงเรียน ความพิสดารปรากฏตามมติที่ส่งมา
 พร้อมกับหนังสือนี้ เพื่อขอให้กระทรวงธรรมการพิจารณาว่า
 สมควรจะให้หรือไม่ แล้วขอทราบผลพร้อมทั้งส่งเรื่องคืนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

ที่ ๕๑๘/๔๐/๒๔๗๘

กระทรวงธรรมการ

๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘

เรื่อง ขอรบเร่องราวของโรงเรียนประชาบาล 'มahanayakothit' จาก เสนาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ.
ถึง กรรมการจังหวัดสงขลา

ด้วย เสนาการนายกรัฐมนตรี้ได้ส่งเร่องราวของ พระมหา ป. ขอรบนายกรัฐมนตรี้ ๓ รูป สำหรับระดับโรงเรียนประชาบาลชื่อ 'มahanayakothit' ซึ่งได้สร้างใหม่ที่วัดควนหลัง ตำบลควนหลัง อำเภอหาดใหญ่ และจะได้เปิดทำการสอนในเดือนเมษายน ศกหน้า ไปให้กระทรวงธรรมการพิจารณาว่าสมควรจะให้รบนายกรัฐมนตรี้แก่โรงเรียนประชาบาลนี้ดังที่พระมหาป. ร้องขอนั้นหรือไม่ ฉะนั้นจึงใคร่ขอทราบรายการก่อสร้างโรงเรียนที่กล่าวนามมาแต่นั้นโดยละเอียด พร้อมทั้งเร่องราวประกอบ เพื่อพิจารณาชี้แจง เสนาการนายกรัฐมนตรี้ต่อไป
ขอแสดงความนับถือ

(สำเนา)

ที่ ๗๗๓๗/๒๔๗๘

แผนกกรรมการจังหวัดสงขลา

๒๖ มีนาคม ๒๔๗๘

เรื่อง โรงเรียนประชาบาล 'มหานายกอุทิศ'

จาก กรรมการจังหวัดสงขลา

ถึง เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ ๕๓๔๔๐/๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ.

การทราบรายการก่อสร้างโรงเรียนประชาบาล 'มหานายกอุทิศ'
 พร้อมทั้งเรื่องราวประกอบด้วยนั้น ข้าพเจ้าขอส่งลิขิตของพระ
 มหา ป. ลงวันที่ ๓๗ มีนาคม ค.ศ. ซึ่งขอรับการสอบสวน
 ของคณะกรรมการอำเภอหาดใหญ่ พร้อมด้วยรายการก่อสร้าง
 มาพร้อมหนังสือแนบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

(สำเนา)

ท ๒๓๗/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๘ เมษายน ๒๔๗๐

เรื่อง พระมหา ป. ขอรุปรนายกัฐมนตรี

จาก เสนาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ถึง เสนาธิการนายกัฐมนตรี

หนังสือที่ ข. ๒๓๖๔/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๗๐

ส่งดิฉิดพระมหา ป. ขอรุปรนายกัฐมนตรี ๓ รูป เพื่อประดับ
 โรงเรียนประชาบาลที่ได้จัดสร้างขึ้น ไปเพื่อกระทรวงธรรมการ
 พิจารณาว่า สมควรจะให้หรือไม่นั้น ได้สอบค้นพิจารณา
 แล้ว เห็นว่า เพื่อสนองศรัทธา ของ ผู้บำเพ็ญ กุศล ดำรง
 ประโยชน์เยี่ยงนี้สืบไป สมควรให้รุปรนายกัฐมนตรีแก่พระ
 มหา ป. เพื่อประดับโรงเรียนประชาบาล 'มหานายกสุทธิศักดิ์'
 นี้ได้

จึงขอเรียนมาเพื่อทราบพร้อมทั้งส่งเรื่องคืนมาแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

หัวหน้าแผนกตรวจสอบเรื่องราวและความเห็น

ลงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ๕.๓๓๔/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๓๐ เมษายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอให้ช่วยเผยแพร่แผนที่ซึ่งกรมแผนที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นใหม่

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ด้วยกระทรวง กฤดากรขอให้ช่วยเผยแพร่แผนที่ซึ่ง กรม
แผนที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นใหม่ ขอได้โปรดแจ้งให้ข้าราชการในกรม
นี้ ตลอดจนโรงเรียนให้ทราบทั่วกัน ได้ส่งแผนที่ชนิดแผ่น
ไม้แผ่นเล็ก ชนิดแผ่นแผ่นเล็ก และชนิดแผ่นแผ่นเล็กติดกรอบ
ไม้แขวนอย่างละ ๔ แผ่น รวม ๑๒ แผ่น มาพร้อมหนังสือ
ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงลงนามแทน

ด่วน

ที่ ๕๐๘๓๗/๒๔๗๔

กระทรวงธรรมการ

๒๗ มกราคม ๒๔๗๔

เรื่อง แผนที่ย้าย

จาก อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ถึง เจ้ากรมแผนที่กระทรวงกลาโหม

เนื่อง จาก หนังสือ เสนอ การ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๗๔ ว่า กระทรวงธรรมการ
ได้ให้เจ้าหน้าที่ช่วยจัดการเผยแพร่แผนที่สยามให้โรงเรียนต่าง ๆ
ถ้วน บัดนี้ โรงเรียนรัฐบาลต่าง ๆ ประสงค์จะขอแผนที่
ไว้ใช้ประกอบการสอนในโรงเรียน รวมด้วยกันเป็นจำนวน
มากสุด จึงขอทราบ ว่า ถ้าขอเป็นจำนวนมาก ๆ เช่น ๒๐ ชุด
ขึ้นไป กรมแผนที่จะลดราคาได้เพียงไรบ้าง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ผู้ช่วยอธิบดีลงนามแทน

กรมแผนที่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ที่กรมศึกษาธิการ
 จะช่วยกรณำข้อแผนที่ที่กรมแผนที่ร่างขึ้น ไปเผยแพร่แก่
 นักเรียนให้ทราบประวัติ และเขตภูมิประเทศ อันเป็นที่รักยิ่งของ
 เราน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ท. ช. ๑๖๑/๒๔๗๐

แผนกกรรมการจังหวัดพิษณุโลก

๗ เมษายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอเชิญทำพิธีเปิดโรงเรียนประชาบาลอำเภอเมืองนครไทย

จาก คณะกรรมการจังหวัดพิษณุโลก

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ตามที่กระทรวงธรรมการอนุญาตงบประมาณการจ. ใน พ. ศ. ๒๔๗๑ ให้สร้างโรงเรียนประชาบาลตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครไทยนั้น บัดนี้จังหวัดได้จัดการปลูกสร้างเสร็จแล้ว และกำหนดจะ ทำ พิธี เปิด ให้ ใช้ เป็น สถานที่ เติบเรียน ใน วันที่ ๒๑ เมษายน ศกนี้ อำเภอเป็นอำเภอกันดาร ตั้งแต่เริ่มจัดการประถมศึกษามาจนบัดนี้ ยังหาเคยมีเจ้าหน้าที่ในกระทรวงไปตรวจการของท้องถิ่นเลยไม่ ฉะนั้น ในโอกาสที่ได้สร้างโรงเรียนถาวรขึ้นสำเร็จเป็นครั้งแรกเช่นนี้ เพื่อความชื่นชมยินดี และเป็นเกียรติยศแก่เจ้าหน้าที่จัดการศึกษาและประชาชนในท้องถิ่น จึงใคร่ขอเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวง ได้กรุณาไปทำการพิธีเปิดโรงเรียนแห่งนี้ ดังครั่งหนึ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๓๑๔๒/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๓๒ เมษายน ๒๔๗๐

เรื่อง การเปิดโรงเรียนประชาบาล อำเภอเมืองนครไทย

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ถึง คณะกรรมการจังหวัดพิษณุโลก

หนังสือที่ ข. ๓๖๓/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ศกนี้

เชิญข้าพเจ้ามาทำพิธีเปิดโรงเรียนประชาบาล ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองนครไทย กำหนดในวันที่ ๒๓ เดือนนี้ ความละเอียด
ทราบแล้ว

ในการเปิดโรงเรียนครั้งนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะมาร่วมงานด้วย
ตนเอง หากแต่ในเดือนเมษายนนี้ ข้าพเจ้าไม่อาจจะไปได้
ต่างจังหวัดได้ เพราะติดการสอบได้นักเรียนนายเรือดอดตงเดือน
จึงได้ให้..... เดชานการรัฐมนตรีมาประกอบ
พิธีแทนข้าพเจ้า และขอถือโอกาสนี้ อวยพรให้โรงเรียน
ประชาบาลแห่งจังหวัดมณฑลลาว สัมเป็นสถานศึกษา อันจะ
อำนวยประโยชน์แก่บรรดาเด็กดกดิชา ที่ได้มารับการอบรม
บ่มนิสัย เป็นศรีสง่าแก่ท้องถิ่นสืบไป ชั่วกาลนาน

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๒๓๐/๒๔๗๘

แผนกกรรมการจังหวัดมหาสารคาม

๑๔ เมษายน ๒๔๗๘

เรื่อง ขบวนการอำเภอตาชั่งมบ

จาก คณะกรรมการจังหวัดมหาสารคาม

ถึง ปลัดกระทรวงการ

ได้รับหนังสือคณะกรรมการอำเภอหุด จังหวัดมหา-
 สารคามที่ ๓๒/๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ขบวนการ
 อำเภอหุด ขอตาชั่งมบที่มีกำหนด ๓๓๕ วัน

จังหวัดได้ตรวจพิจารณาอนุญาตแล้ว จึงได้ส่งใบตาของ
 พ.ศ. ๒๔๗๗ พร้อมด้วยรายวันรับราชการมาเรียนพร้อมกับหนังสือ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

ที่ ๒๙๑๒/๒๔๗๙

กระทรวงธรรมการ

๒๗ เมษายน ๒๔๗๙

เรื่อง อนุญาตให้ขุน ช. ลาอุปสมบท

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง คณะกรรมการจังหวัดมหาสารคาม

หนังสือที่ ๒๓๐/๒๔๗๙ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ศกนี้ว่า

ขุน ช. กรรมการอำเภอหัตถบ ขอบลาหยตราราชการ เพื่ออุปสมบท
กำหนด ๑๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ ๒๕ มิถุนายนศกนี้เป็นต้นไป
จังหวัดได้อนุญาตแล้วนั้น ขนุนมี ถ้วนเงินเดือนให้เบิกจ่ายตาม
ระเบียบ.

ขอแสดงความนับถือ

หัวหน้ากองกลางลงนามแทน

(สำเนา)

ควน

ที่ ๑๔๓๗/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ พฤษภาคม ๒๔๘๐

เรื่อง ส่งประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๓ ตอนที่ ๓ ประมวลการ
สอนชั้นประถมศึกษา

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง คณะกรรมการจังหวัดปทุมธานี

ตามหนังสือที่ ๓๒๑๔/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ค.ศ.
๒๔๘๐ ส่งประมวลศึกษา ภาค ๒ หัดคัดอักษรต่าง ๆ มาให้ และแจ้ง
ว่าจะส่ง ประมวล ศึกษาพิเศษ มาให้ ภายหลังนั้น พร้อมกับ
หนังสือได้ส่งประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๓ ตอนที่ ๓ ประมวล
การสอนชั้นประถมศึกษา ๓๓๕ ฉบับมาให้ ขอได้โปรดแจกแก่
เจ้าหน้าที่และโรงเรียนรัฐบาล, ประชาบาลหรือเทศบาล ตาม
บัญชีที่ส่งมาโดยหนังสือฉบับก่อน

ควน ประมวล การสอน ชั้นมัธยม เมื่อพิมพ์เสร็จจะส่งมา
ให้ภายหลัง.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงดงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ๑๖๐๓/๒๔๘๐

แผนกกรรมการจังหวัดปทุมธานี

๒๗ พฤษภาคม ๒๔๘๐

เรื่อง ขอให้ส่งประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๓ ตอนที่ ๓ เพิ่มเติม

จาก คณะกรรมการจังหวัดปทุมธานี
ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการด้วยประมวลศึกษาพิเศษ ภาค ๓ ตอนที่ ๓ ประมวลการ
สอนชั้นประถมศึกษา ซึ่งส่งไปโดยหนังสือที่ ๘๔๓๗/๒๔๘๐ ลง
วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ศกนั้น ขอเรียนว่าไม่พอแจก ขอได้โปรด
ส่งเพิ่มเติมไปอีก ๒๐ เล่ม

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๑๓๕๗๕/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๑๒ มิถุนายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอบพระมวตการตอนชั้นประถมศึกษาเพิ่มเติม

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง คณะกรรมการจังหวัดปทุมธานี

หนังสือที่ ๑๖๐๓/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ศก

ขอบพระมวตการตอนชั้นประถมศึกษาเพิ่มเติมอีก ๒๐ เด่ม โดย

แจ้งว่าไม่พอแจกหนังสือพิมพ์ในจำนวนจำกัด พอแจก

แก่เจ้าหน้าที่และโรงเรียนเท่านั้น และเท่าที่ส่งไปให้ครบถ้วน

ตามบัญชีสำรวจโรงเรียนแล้ว ถ้าจังหวัดต้องการอีก ก็ขอให้

แจ้งให้ทราบว่าจะแจกให้ใคร.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงธรรมการแทน

(สำเนา)

ที่ ๒๗๓๔/๒๔๘๐

แผนกกรรมการจังหวัดปทุมธานี

๒๘ มิถุนายน ๒๔๘๐

เรื่อง ขอบระมวดการส่งชนชั้นประถมศึกษาเพิ่มเติม

จาก คณะกรรมการจังหวัดปทุมธานี

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ ๑๓๗๕/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน คำนวณ ว่า
 ที่จังหวัด ขอบระมวดการส่งชนชั้นประถมศึกษาเพิ่มเติม ๒๐ เด่ม
 นั้น จังหวัดต้องการเพื่อแจกให้ใครให้ชัดเจนมานั้น ขอชี้แจงว่า
 หน่วยต่าง ๆ ที่สมควรได้รับแจกขอบระมวดการส่งชนชั้น

๑. โรงเรียนประชาบาล ๓๓๐ โรงเรียน ๆ ละเด่ม รวม
 ๓๓๐ เด่ม

๒. โรงเรียนรัฐบาล ๔ โรงเรียน ๆ ละเด่ม รวม ๔ เด่ม

๓. โรงเรียนวัด ๕ โรงเรียน ๆ ละเด่ม รวม ๕ เด่ม

๔. โรงเรียนราษฎร์ ๕ โรงเรียน ๆ ละเด่ม รวม ๕ เด่ม

๕. โรงเรียนฝึกหัดครูชายประกาศนียบัตร ๒ โรงเรียน ๆ
 ละเด่ม รวม ๒ เด่ม

๖. แผนกกรรมการจังหวัด	๓ เต็ม
๗. แผนกกรรมการอำเภอ	๗ เต็ม
๘. สำหรับข้าหลวงประจำจังหวัด	๓ เต็ม

รวมทั้งสิ้นแจก ๓๓๕ เต็ม กระทรวงส่งไปให้ ๓๓๕ เต็ม

ขาด ๒๐ เต็ม ถ้าได้โปรดพิจารณาเห็นว่าสำหรับโรงเรียนราษฎร์
ไม่สมควรแจก ก็ขอได้โปรดคัดออกเสีย ๕ เต็ม คงส่งไป
๓๕ เต็ม

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๓๘๒๑๑/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๙ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เรื่อง ส่งประมวลการสอนชั้นประถมศึกษาเพิ่มเติม

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง คณะกรรมการจังหวัดปทุมธานี

หนังสือที่ ๒๗๑๔/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้

ชี้แจงเรื่อง ขอ เบิก ประมวล คณิตศึกษาพิเศษ ภาค ๑ ตอนที่ ๑

ประมวลการสอนชั้นประถมศึกษา ๒๐ ฉบับนั้น ได้ส่งมาพร้อม

หนังสือ ๑๕ ฉบับ ส่วนโรงเรียนราษฎรต้องจัดหาเอง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงลงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ข. ๕๗๕๒/๒๔๗๗

แผนกกรรมการจังหวัดนครปฐม

๒ กันยายน ๒๔๗๗

เรื่อง โอนเงินเข้าบัญชีค่าต้นส้มบักค่าง

จาก คณะกรรมการจังหวัดนครปฐม

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ ๑๗๓๗๗/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

ให้จังหวัดจัดการ โอนเงินรายได้ ขององค์พระปฐมเจดีย์เข้าบัญชี
ทางกรุงเทพ ฯ เป็นจำนวนเงิน ๑๕๐๐๐ บาท ความแจ้งอยู่แล้ว
นั้น ข้าพเจ้าได้ให้เจ้าหน้าที่โอนเงิน ๑๕๐๐๐ บาท จากคลังจังหวัด
นครปฐม เข้าบัญชีค่าต้นส้มบักทางกรุงเทพ ฯ ตามดำเนาใบ
โอนเงิน ซึ่งเรียนมาพร้อมกับหนังสือแนบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

ปลัดจังหวัด

หมายเหตุ เมื่อข้าพเจ้าตรวจประจำจังหวัดไม่อาจลงนามได้ กรรมการ
จังหวัดอื่นผู้ลงนามแทน ต้องระบุตำแหน่งหน้าที่ด้วย

(สำเนา)

ที่ ๒๒๙๕๓/๒๔๗๗

กระทรวงธรรมการ

๑๓ กันยายน ๒๔๗๗

เรื่อง ขอฝากเงินเข้าบัญชีรายวัน

จาก อธิบดีกรมธรรมการ

ถึง อธิบดีกรมบัญชีกลาง

ด้วยคณะกรรมการจังหวัดนครปฐม แจ้งมายังกระทรวง
 ธรรมการว่า ได้นำเงินรายได้ขององค์พระปฐมเจดีย์เป็นเงิน
 ๑๕๐๐๐ บาทส่งคลังจังหวัด โอนมาเข้าบัญชีค่าต้นสมทบศึกษา
 กรุงเทพ ฯ ตามใบสั่งที่ ๑/๓๓๒๐ ตั้งวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๗๗
 แล้ว

เงินรายนี้ ถ้ากรมบัญชีกลางได้รับแล้ว ขอให้จัดการฝาก
 ธนาคารรายวันไว้ แล้วโปรดแจ้งวันฝากไปให้กรมธรรมการ
 ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๕๓๕๗/๒๕๗๗

กรมบัญชีกลาง

๓๗ กันยายน ๒๕๗๗

เรื่อง เงินฝากของคำตันสมบัติ

จาก อธิบดีกรมบัญชีกลาง

ถึง อธิบดีกรมการ

ได้รับหนังสือกระทรวงการที่ ๒๒๘๕๓/๒๕๗๗ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๗๗ เรื่องเจ้าหน้าที่นำเงินรายได้ขององค์พระปฐมเจดีย์เป็นเงิน ๓๕๐๐๐ บาท ส่งไว้ทางคลังจังหวัดนครปฐม โอนมาเข้าบัญชีคำตันสมบัติทางกรุงเทพว่า เมื่อได้รับไว้แล้วขอให้ฝากเป็นเงินฝากรายวัน

เงินรายนี้คลังจังหวัดได้รับไว้ถูกต้อง และกรมบัญชีกลางได้ลงทะเบียนเป็นเงินฝากรายวันให้ตั้งแต่วันที่ ๓๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๗๗ แล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๒๖๒๐๘/๒๔๗๗

กระทรวงธรรมการ

๔ ตุลาคม ๒๔๗๗

เรื่อง เงินรายได้ขององค์พระปฐมเจดีย์

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง คณะกรรมการจังหวัดนครปฐม

หนังสือที่ ข. ๕๘๕๒/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๔๗๗

ว่าได้นำเงินรายได้ขององค์พระปฐมเจดีย์ เงิน ๑,๕๐๐๐ บาทส่ง
คลังจังหวัดโอนไปเข้าบัญชีค่าต้นตมบังคับทางกรุงเทพฯ นั้น

เงินรายนี้ กระทรวงธรรมการได้รับแล้ว และได้ให้

เจ้าหน้าที่ลงบัญชีไว้แต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๗๗ แล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

ที่ ๓๗๓๗๓/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๗ ตุลาคม ๒๔๗๐

เรื่อง ให้ตั้งจำนวนผู้สมัครสอบวิชาชุดक्रमมัธยม และใบสมัคร
ถึงกรมภายในเดือนตุลาคม

จาก อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ถึง กรรมการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยการสอบวิชาชุดक्रमมัธยมประจำศกนี้ จะวันเวลาเข้า
มาสอบในระหว่างวันโรงเรียนมีตภาคกลาง ฉะนั้นตามกำหนด
เดิมให้จังหวัด ส่งรายนาม ผู้สมัครสอบ วิชาชุด ครมมัธยม ถึงกรม
ศึกษาธิการภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายนนี้ ขอเลื่อนเป็นให้ส่ง
ถึงกรมศึกษาธิการภายในเดือนตุลาคม ตั้งแต่ศกนี้เป็นต้นไป
จนกว่าจะตั้งเปลี่ยนแปลง

เฉพาะศกนี้ ถ้าวันเปิดรับสมัครของจังหวัดถึงที่สุด
ภายหลังวันที่ ๓๑ ตุลาคม จะส่งไม่ทันตามกำหนดนี้แล้ว ขออย่า

ได้ประกาศวันปีดับสมัครให้เร็วเข้ามา แต่เมื่อปีดการรับ
สมัครตามที่ได้ประกาศไว้เมื่อใดแล้ว ขอท่านรับแจ้งจำนวน
โดยทางโทรเลข ว่าวิชาใดมีผู้สมัครสอบเท่าไร ไปยังกรม
ศึกษาธิการโดยด่วน ส่วนใบสมัครส่งตามไปภายหลัง แต่ถ้า
ส่งทางไปรษณีย์ได้ทันกำหนด ก็ไม่ต้องโทรเลข

ขอแสดงความนับถือ

(สำเนา)

ที่ ๒๖๔๓/๒๔๗๐

แผนกกรรมการจังหวัดเชียงราย

๑๗ สิงหาคม ๒๔๗๐

เรื่อง ขอรายการละเอียดประกอบแบบแปลนหอเรียน หอประชุม
สถานประชาธิปก

จาก กรรมการจังหวัดเชียงราย

ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ด้วย จังหวัดได้ รับแบบแปลน หอเรียน หอประชุมสถาน
 ประชาธิปกไว้ครบถูกต้องแล้ว แต่ไม่มีรายการละเอียดประกอบ
 แบบแปลน นั้น บัดนี้ ทางจังหวัด ต้อง การ พิจารณา ประกาศ
 ประมุขก่อสร้างโรงเรียนแบบนเป็นการด่วน

ฉะนั้นขอได้โปรดส่งรายการละเอียดประกอบแบบแปลน
 หอเรียนหอประชุมสถานประชาธิปก ให้จังหวัด & ชุด โดย
 ด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๓๔๗๖๗/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ กันยายน ๒๔๘๐

เรื่อง ขอรายการ ละเอียด ประกอบ การสร้าง โรงเรียน ตามแบบ
สถานประชาูปก

จาก อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ด้วยจังหวัดเชียงรายมีความประสงค์จะประกาศประมุด
การก่อสร้างโรงเรียนตามแบบสถานประชาูปก แต่ไม่มีรายการ
ละเอียด จึงเรียนมา ขอตได้โปรดส่งรายการละเอียดประกอบ
แบบแปลนสถานประชาูปกไปยังกรมศึกษาธิการดัก & ชุด เพื่อ
ส่งให้จังหวัดเชียงรายด้วย จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

ผู้ช่วยอธิบดีตงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ๓๔๕๖/๒๔๗๐

กรมศิลปากร

๗ ตุลาคม ๒๔๗๐

เรื่อง ส่ง รายการ ตระเขียต ประกอบ การสร้าง โรง เรียน ตามแบบ
สถานประชาธิปก

จาก ขับริดกรมคัฒปากร

ถึง ขับริดกรมคัฒษาธิการ

หนังสือที่ ๓๔๗๖๗/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๓ เดือนก่อน ขอ
รายการตระเขียตประกอบการสร้าง โรงเรียนตามแบบสถานประ-
ชาธิปก & ชดณ

กรมคัฒปากรมีความเด็ใจคัฒของเรียนว่า รายการ
ตระเขียตประกอบกรก่อสร้างโรงเรียนคัฒกถาวรไม้มเหต็อพคัฒจะ
ส่งมาให้ถึง & ชด จึงขอส่งมาให้เพียงชดเด็ย

ขอแตคคัฒความนัภคัฒอย่างสูง

(ลงนาม).....

เลขาณการกรมลงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ๓๗๓๗/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๓๔ ตุลาคม ๒๔๗๐

เรื่อง , ตั้งรายการตะเขียดประกอบการสร้างโรงเรียนตามแบบ
สถานประชาธิปก

จาก ขอบัดกรมศึกษาธิการ

ถึง ขบวนการจังหวัดเชียงราย

หนังสือที่ ๒๖๔๓/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๓๗ สิงหาคม ๒๔๗๐

ขอ รายการ ตะเขียด ประกอบ การสร้าง โรงเรียน ตาม แบบ สถาน
ประชาธิปก & ขตนั้น ได้ขอไปยังกรมศัลดปากรแล้ว และบัดนี้
กรมศัลดปากรแจ้งมาว่า รายการตะเขียดที่กต่างนี้ ไม่ม่เหลือ
พอที่จะส่งมาให้ได้ถึง ๕ ขต คงให้ได้เพียง ๓ ขต ดังที่ได้ส่งมา
พร้อมกับหนังสือนี้แล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

ผู้ช่วยอธิบดีลงนามแทน

(สำเนา)

๒๓๕ ถนนพระสุเมรุ

๓๙ ตุลาคม ๒๔๙๐

เรื่อง เงินทุนสำหรับบำรุงการรักษายาบาล คึกษาวิชาแพทย
 ด้ชากิบาล

จาก เจ้าพระยา ศ.

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ด้วยสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสา
 อัยิกาเจ้า ประทานเงินมา ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้ข้าพเจ้านำ
 ตั้งกระทรวงธรรมการด้นทบเงินรายด้นเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้า
 กรมหลวงสงขลานครินทร์ ทรงพระอุทิศพระราชนถนแก่โรง
 พยาบาลศิริราชและจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เป็นทุนสำหรับ
 บำรุง การ คึกษา พยาบาล กับ คึกษาวิชาแพทย และ ด้ชากิบาล
 จังขอตั้งเช้ค ที่ บ. ๓๓๙๐๓๕ เงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท (เงิน
 ต้องหมื่นบาท) ชนเงินที่ ธนาคาร ช้องกง และ เชียงไฮ้ มา
 ณ บดินเป็นครั้งที่ ๖ เมื่อรวมเงินจำนวนนั้นเข้ากับเงินที่ได้อั่งไว้
 ก่อน ๕ ครั้ง เงิน ๓๖๐,๐๐๐ บาทแล้ว จะเป็นจำนวนเงินที่ได้อั่ง
 ด้งไว้แล้ว ๓๘๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนแปดหมื่นบาท)

ขอแสดงความนับถักอย่างยิง

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ท ๓๙๔๙๕/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ ตุลาคม ๒๔๘๐

เรื่อง ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปรับเช็คเงิน ๒๐๐๐๐ บาท

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ถึง อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วยเจ้าพระยา ศ. ได้นำส่งเช็ค เงิน ๒๐๐๐๐ บาท อันเป็น
 เงินที่สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า
 ประทานสมทบเงินรายสมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ากรมหลวง
 สังขตานุวัตร ทรงอุทิศพระราชทานแก่โรงพยาบาลศิริราช
 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นทุนสำหรับบำรุงการศึกษา
 โรงพยาบาล กับศึกษาวิชาแพทยและสัตวภิบาล ไปให้กระทรวง
 ธรรมการ ดังความปรากฏในหนังสือคำแนะนำพร้อมด้วย
 แล้ว จึงขอเรียนมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ในจุฬาลงกรณ์มหา-
 วิทยาลัยไปรับเช็ครายนี้ จากกระทรวงธรรมการ และจักได้
 ดำเนินการตามพระประสงค์ของท่านผู้ทรงบริจจาคต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๓๙๔๙๔/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ ตุลาคม ๒๔๗๐

เรื่อง เงินทุนสำหรับบำรุงการรักษายาบาล และศึกษาวิชา
แพทยศาสตร์

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ถึง เจ้าพระยา ศ.

ด้วยหนังสือลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๗ นำส่งเช็คเลขที่ บ.
๓๓๗๐๕ เงินจำนวน ๒๐๐๐๐ บาท อันสมเด็จพระศรีดวริยทิรา
บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ประทานแก่กระทรวง
ธรรมการสมทบเงินรายสมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ากรมหลวง
ดงรัตนกรินทร์ ทรงอุทิศพระราชทานแก่โรงพยาบาลศิริราช
และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นทุนสำหรับบำรุงการศึกษา
ยาบาลกับศึกษาวิชาแพทยและสัตวศาสตร์ ไปเป็นครั้งที่ ๖ นั้น
กระทรวงธรรมการได้รับไว้แล้วด้วยความรู้สึกในพระกรุณาธิคุณ
เป็นอย่างสูง และได้จัดการให้เป็นไปตามพระประสงค์ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

กระทรวงธรรมการ

๑๕ กันยายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอมอบหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาในญี่ปุ่น ให้แก่กรมศึกษา
ธิการ

จาก หลวง ส.

ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ด้วยเมื่อคราวที่ข้าพเจ้าได้ไปดูการ ดูกล่อดประเทศญี่ปุ่น
นั้น เจ้าหน้าทางการศึกษาญี่ปุ่นได้มอบหนังสือบางอย่าง เกี่ยวกับ
การศึกษาในญี่ปุ่นให้ข้าพเจ้า ๓๓ เล่ม ข้าพเจ้าเห็นว่าหนังสือเหล่านั้น
จะมีส่วนที่เป็นประโยชน์แก่กรมศึกษาธิการอยู่บ้าง จึงขอมอบ
หนังสือจำนวน ๓๓ เล่มนี้ให้แก่กรมศึกษาธิการ เพื่อประโยชน์
ในราชการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๓๔๖๘๗/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ กันยายน ๒๔๘๐

เรื่อง ตอบรับหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาในญี่ปุ่น

จาก อธิบดีกรมศึกษาธิการ

ถึง หลวง ส.

หนังสือลงวันที่ ๓๕ กันยายน ๒๔๘๐ ดังหนังสือบางข้อ
 เกี่ยวกับการศึกษาในญี่ปุ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่การศึกษาญี่ปุ่นมอบ
 ให้แก่ท่านเมื่อคราวไปดูการลูกเสือในญี่ปุ่นให้แก่กรมศึกษาธิการ
 รวม ๓๓ เล่มนั้น ได้รับแล้วด้วยความขอบคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

ผู้ช่วยอธิบดีลงนามแทน

(สำเนา)

แผนกกรรมการจังหวัดอุดรธานี

๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๐

เรื่อง ขอเทียบความ

จาก นาย ร.

ถึง หัวหน้ากองวิชาการ กรมศึกษาธิการ

ด้วยข้าพเจ้าสอบได้ประโยคครูประถมสามัญ เมื่อ
 พ.ศ. ๒๔๗๗ ตามประกาศนียบัตรของกระทรวงธรรมการ เขต
 ๓๓๕๗ บัดนี้ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะเทียบความร่ำเท่ากับประโยค
 มัธยมศึกษา เพื่อดำเนินการในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ
 การเมือง ข้าพเจ้าได้แนบใบสำคัญดังกล่าวมาพร้อมกับ
 คำร้องแล้ว ฉะนั้นขอได้โปรดจัดการเทียบให้ข้าพเจ้าด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

ที่ ๘๘๕๗/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๒๒ พฤษภาคม ๒๔๗๐

เรื่อง เทียบความรู

จาก เสนาธิการกรมศึกษาธิการ

ถึง นาย ร.

หนังสือถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๔๗๐ รับเงินชานัค
จำนวน ๓ บาทไป เพื่อขอให้เทียบความรู้ประโยคครุประถม
สามัญ กับประโยคมัธยมศึกษาสามัญนั้น เจ้าหน้าที่ได้สอบสวน
คุณวุฒิของท่านแล้ว ปรากฏว่าท่านได้ประกาศนียบัตรโดย
วิชาชุด จะเทียบวิทยฐานะให้เท่าประโยคมัธยมศึกษาสามัญ
ไม่ได้ ได้ส่งใบรับเงินชานัคคืนมาพร้อมกับหนังสือเมื่อได้รับ
แล้วขอทราบ

ด้วยความนับถือ

.....

(สำเนา)

โรงเรียนประจำจังหวัดอุดร

๓ มิถุนายน ๒๔๙๐

เรื่อง เทียบความร

จาก นาย ร.

ถึง เตชานุการกรมศึกษาธิการ

หนังสือที่ ๘๘๕๗/๒๔๙๐ คอขบขแจ้งขอเทียบความรพร้อม
กับส่งใบรับเงินชานาคคนไปน ข้าพเจ้าได้รับแล้ว แต่เรื่องน
ข้าพเจ้ายังมีความข้องใจอยู่ จึงเรียนถามเพื่อขอความไต่ถาม
ประการดังต่อไปนี้

๑. ถ้าข้าพเจ้าสมัครสอบประโยคครู ประถม กติกรรม
ได้ประกาศนียบัตรครู ป.ป.ก. จะขอเทียบเท่าประโยคมัธยม
บริบูรณ์ได้หรือไม่

๒. เดิมข้าพเจ้าเป็นครูประกาศนียบัตรมูล (ป.) โดย
ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนฝึกหัดครู ครั้นออกไปก็ได้เป็นครู
ประชาบาล ทำการสอนวิชาสถิติกรรมใน โรงเรียน ประถม คัก ษา

(สำเนา)

ที่ ๓๕๗๐๘/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๒๒ มิถุนายน ๒๔๗๐

เรื่อง เทียบความรู้

จาก เลขาธิการกรมศึกษาธิการ

ถึง นาย ร.

ได้รับหนังสือลงวันที่ ๓ เดือนนี้แล้ว ขอแจ้งว่า ป.ป.ก.

เทียบมัธยมปีที่ ๘ ไม่ได้ ส่วนผู้ที่จะมีครุสอบ ป.ป.ก. ได้

จะต้องได้ ป. แล้ว และได้ทำการสอบวิชาสถิติกรรมในโรงเรียน

ที่เข้ข้อได้มาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๓ ปี

ด้วยความนับถือ

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ข. ๘๔/๒๔๗๐

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๑๖ เมษายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอ ทราบ รายนาม ข้าราชการ ที่ ควร จะ ได้รับ เชิญ ใน งาน
สโมสรสันนิบาต และ รับประทานอาหาร วันที่ ๒๗ มิถุนายน

จาก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ถึง เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ด้วย ใน วันที่ ๒๗ มิถุนายน นายกรัฐมนตรี เคย เชิญ คณะ
ทูต กอง สลัด กับ ข้าราชการ ชาติ ต่าง ประเทศ ข้าราชการ ชั้น อธิบดี
ที่ปรึกษา และ เลขาธิการ รัฐมนตรี กับ ภริยา มา ใน งาน สโมสร
สันนิบาต และ ร่วม รับประทานอาหาร สำหรับ พ.ศ. นี้ บัญชา
ให้ จัด เช่น เคย ฉะนั้น ขอให้ ท่าน ส่ง รายนาม ข้าราชการ และ ภริยา
ภายใน สัปดาห์ กระทรวง ที่ สัมควร จะ ได้รับ เชิญ ตาม เกณฑ์ ดัง
กล่าว แล้ว มายัง สำนักงาน ภายใน วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ.
นี้ โดย ทะเพาะ ข้าราชการ ชาติ ต่าง ประเทศ ขอ ได้ โปรด ส่ง นาม
ทั้ง ภาษา ไทย และ ภาษา ต่าง ประเทศ ประกอบ มา ด้วย เพื่อ สะดวก
แก่ การ ดำเนิน การ ของ สำนักงาน จะ ขอบ คุณ ยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

(สำเนา)

พ. ๓๕๙๐/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ เมษายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอให้แก้ไขบัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง เลขาธิการกรมศึกษาธิการ

ด้วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรีขอทราบรายนามข้าราชการ
ชาวต่างประเทศและภริยา เพื่อเชิญไปในงานสโมสรฉันมิตร
ในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้ กระทรวงธรรมการจึงได้ทำบัญชีรายนาม
ข้าราชการชาวต่างประเทศขึ้น ดังที่ได้ส่งมาพร้อมหนังสือ
ขอได้โปรดแก้ไขรายนามทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และ
เพิ่มเติมคัตตอนให้ถูกต้องด้วย แล้วรีบส่งคืนไปยังกองกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการภายในเดือนนี้ เพื่อจะได้จัดส่ง
เลขาธิการนายกรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

หมายเหตุ หนังสือเรื่องเดียวกันนี้ออกจากที่เดียวกัน ดังไป
ยังผู้รับหลายแห่ง เรียกว่าหนังสือหมู่

(สำเนา)

ด่วน

ที่ ๓๕๑๗/๒๕๕๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอให้แก้ไขบัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง เลขาธิการกรมศึกษาธิการ

ด้วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรีขอทราบนามข้าราชการ
ชาวต่างประเทศและภริยา เพื่อเชิญไปในงานสโมสรสันนิบาตใน
วันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้ กระทรวงธรรมการจึงได้ทำบัญชีรายนาม
ข้าราชการชาวต่างประเทศขึ้น ดังที่ได้ส่งมาพร้อมหนังสือ
ขอได้โปรดแก้ไข รายนามทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศและ
เพิ่มเติมตัดทอนให้ถูกต้องด้วย แล้วรีบส่งคืนไปยังกองกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการภายในเดือนนี้ เพื่อจะได้จัดส่ง
เลขาธิการนายกรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ด่วน

ที่ ๓๕๘๘/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ เมษายน ๒๔๘๐

เรื่อง ขอให้แก้ไขบัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง เลขาธิการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรีขอทราบรายนามข้าราชการ
ชาวต่างประเทศและภริยา เพื่อเชิญไปในงานสโมสรสันนิบาต
ในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้ กระทรวงธรรมการจึงได้ทำบัญชี
รายนามข้าราชการชาวต่างประเทศขึ้น ดังที่ได้นำมาพร้อมหนังสือ
นี้ ขอให้โปรดแก้ไขรายนามทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
และเพิ่มเติมตัดทอนให้ถูกต้องด้วย แล้วส่งคืนไปยังกองกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการภายในเดือนนี้ เพื่อดำเนินการจัดส่ง
เลขาธิการนายกรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ด่วน

ที่ ๓๕๘๘/๒๕๗๐

กระทรวงธรรมการ

๒๓ เมษายน ๒๕๗๐

เรื่อง ขอให้แก้ไขบัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ
 ถึง ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
 ด้วย เสนอการนายกรัชมงคลขอทราบรายนามข้าราชการ
 ชาวต่างประเทศและภริยา เพื่อเชิญไปในงานสโมสรสันนิบาต
 ในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้ กระทรวงธรรมการจึงได้ทำบัญชี
 รายนามข้าราชการชาวต่างประเทศขึ้น ดังที่ได้ส่งมาพร้อมหนังสือ
 ขอได้โปรดแก้ไขรายนามทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
 และเพิ่มเติมคัดตอนให้ถูกต้องด้วย แล้วรับส่งคืนไปยังกองกลาง
 สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการภายในเดือนนี้ เพื่อจะได้ส่ง
 เสนอการนายกรัชมงคลต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๓๐๔/๒๔๙๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๓ เมษายน ๒๔๙๐

เรื่อง บัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก เสนอการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถึง หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือ ๓๕๙๗/๒๔๙๐ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ค.ศ. ๒๔๙๐
บัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปเพื่อขอให้แก้ไขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แก้ไขมาแล้ว จึงขอส่ง
มาพร้อมหนังสือ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

หัวหน้าแผนกตำรวจบรรณสงนามแทน

(สำเนา)

ที่ ๒๕๘/๒๔๘๐

กรมศัลยากร

๒๗ เมษายน ๒๔๘๐

เรื่อง ขอให้แก้ไขบัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก เสนอการกรมศัลยากร

ถึง หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือที่ ๓๕๘๐/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๓ เดือนนี้ ส่งบัญชี
 รายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ ซึ่งจะเชิญไปในงานสโมสร
 ถิ่นนิบาตในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้ ไปเพื่อขอให้แก้ไขเพิ่มเติม
 คัดทอนนั้น ได้แก้ไขเสร็จแล้ว จึงขอส่งบัญชีคืนมาพร้อมกับ
 หนังสือ.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....

ผู้ช่วย.

(สำเนา)

ที่ ๕๖๔๒/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๒๘ เมษายน ๒๔๘๐

เรื่อง แก้ไขบัญชีรายนามข้าราชการชาวต่างประเทศ

จาก เสนอการกรมศึกษาธิการ

ถึง หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ

หนังสือด่วนที่ ๓๕๗๗/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๘๐

ส่ง บัญชี รายนาม ข้าราชการ ชาวต่างประเทศ ไป เพื่อขอให้ แก้ไข
 เพิ่มเติม และตัดทอนให้ถูกต้อง แล้วรับส่งกลับคืนมานั้น ได้
 แก้ไขเพิ่มเติมถูกต้องแล้ว จึงขอส่งบัญชีรายนามกลับคืนมา
 พร้อมกับหนังสือนี้.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม)

(เง้ามา)

ที่ ๓๓๖๓๒/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๓ กันยายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอให้คณะสงฆ์ร่วมมือสั่งสอนให้ราษฎรนิยมการทำ
ส่วนครัวเลี้ยงสัตว์

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

ถึง ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

เนื่องด้วยกระทรวงเกษตรธิการได้ร้องขอให้กระทรวง
ต่าง ๆ ส่งผู้แทนเข้าประชุม เพื่อปรึกษาหารือเรื่องการทำ
ส่วนครัวให้ราษฎรให้นิยมการทำส่วนครัวและเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นทาง
บำรุงอาชีพให้มั่นคง ที่ประชุมเห็นว่าการหากคณะสงฆ์เข้าสนับสนุน
อีกแรงหนึ่ง จะทำให้สำเร็จได้รวดเร็ว สม ความมุ่งหมาย
กระทรวงธรรมการเห็นชอบในแนวความคิดเช่นนั้น เพราะเท่าที่
ปรากฏเป็นพระยานมาเจ้ว่า กิจกรรมอันใดที่ได้รับความอุปการะ
เกื้อกูลจากคณะสงฆ์ ก็สนับสนุนได้ผลดีเป็นอันมาก.

ฉะนั้นในเรื่องนี้ ผู้แทนกระทรวงธรรมการจึงได้รับรอง
ต่อที่ประชุมในอันที่จะทำการติดต่อกับ คณะสงฆ์ต่อไป จึง

กราบเรียนมา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากคณะสงฆ์ช่วยโปรด
 เทศนาให้ราษฎร นิยม แผนการ อุทิศ ตามสมควร แก่ สัมณะจะพึง
 ทำได้เพียงใดและขอประทานทราบด้วย เพื่อจะได้ชี้แจงให้กระทรวง
 เกษตรราชการทราบต่อไป.

หมัดการมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(ตงนาม)

(สำเนา)

ที่ ๕๖๖๔๐/๒๔๗๘

กระทรวงธรรมการ

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘

เรื่อง การเบิกเงินผลประโยชน์ของวัด

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง เจ้าคณะมณฑลอยุธยา

ด้วยได้มีบัญชาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมบัญชาการ คณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้าว่าการเบิกเงินผลประโยชน์ของวัด เพื่อนำไปจัดการก่อสร้างหรือซ่อมแซมสิ่งต่างๆ ภายในวัดนั้น เจ้าอาวาสบางวัดได้จัดการทำไปเป็นการผิดระเบียบที่วางไว้ และทางคณะสงฆ์ไม่อนุญาตให้จ่ายเงิน ในที่สุดเจ้าอาวาสก็ต้องรับผิดชอบในเรื่องหนี้สินเหล่านั้นด้วยตนเอง จนเกิดเป็นอภิภคณชนเนื่อง ๆ การบกพร่องเหล่านี้เท่าที่สังเกตเป็นด้วยเจ้าอาวาสไม่ ตื่นตัวในหน้าที่การงานบ้าง รู้เท่าไม่ถึงการบ้าง ฉะนั้นในการต่อไป การที่เจ้าอาวาสจะขอเบิกเงินไป ก่อสร้างซ่อมแซมเสนาสนะต่าง ๆ ภายในวัด ซึ่งจะต้องใช้เงินปะปนเข้ามาในผลประโยชน์ของวัดแล้ว ขอ

ให้ผ่านเจ้าคณะแขวงตรวจตราพิจารณาให้เรียบร้อย และดง
นามรับรองก่อนทุกๆ คราว แล้วจึงให้ดำเนินการต่อไปได้ ทั้ง
๕ ๔ ๕ ๔
นี้เพื่อเป็นการสะดวก ได้ตั้งกรมธรรมการแจ้งให้เจ้าคณะจังหวัด
ทราบทุกจังหวัดแล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

หมัดการมาด้วยความเคารพอย่างสูง
(ลงนาม)

ที่ ๒๔๖๒๐/๒๔๗๐

กระทรวงธรรมการ

๕ สิงหาคม ๒๔๗๐

เรื่อง การย้ายทะเบียนนักเรียน

จาก อธิบดีกรมธรรมการ

ถึง เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี

ด้วยการบอก จำหน่ายพระภิกษุสามเณร นักเรียนย้ายไป
อยู่ต่างสำนักเรียนหรือต่างจังหวัด ซึ่งทางการได้วางระเบียบ
ไว้แล้ว ดังแจ้งในหนังสือแสดงการณคดีสงฆ์ เล่ม ๒๒
หน้า ๕๔๗ มีข้อสำคัญอยู่ว่า คณะในจังหวัดพระนครและ
ธนบุรี ผู้บอกย้ายและผู้บอกรับต้องเป็นเจ้าสำนักเรียนหรือผู้ทำ
การแทน ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนั้นต้องเป็นเจ้าคณะจังหวัด
รองเจ้าคณะจังหวัด หรือผู้ทำการแทน และไปย้ายนั้น ต้อง
ให้ผู้รับตงนามรับเสียก่อน จึงส่งไปยังกระทรวงธรรมการ บัดนี้

ปรากฏว่า บางรายผู้ที่มีใช้เจ้าสำนักเรียนหรือมิใช่เจ้าคณะ
จังหวัดหรือผู้ทำการแทนในตำแหน่งนั้น ได้ขออภิไยย้ายหรือตง
นามรับในโบยย้าย บางรายก็ตงไปยังกระทรวงธรรมการก่อนมี
ผู้ตงนามรับไว้เป็นการผิดระเบียบและเป็นการยุ่งยากแก่การปฏิบัติ
ทางทะเบียน.

ฉะนั้น เพื่อให้การ ย้าย ทะเบียน นัก ธรรม ดำ เนิน ไป โดย
เรียบร้อย ขอได้โปรดปฏิบัติดังนี้.

๑. เวลาออกโบยย้ายทะเบียนนักธรรมให้แก่ผู้ใด ขอให้
ชี้แจงแก่ผู้รับให้ทราบวิธีปฏิบัติ และกำชับให้ปฏิบัติตาม
ระเบียบ.

๒. ก่อนตงนามรับในโบยย้ายทะเบียนนักธรรม ขอให้
ตรวจดูว่า โบยย้ายนั้นถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ หากผิดระเบียบ
เช่นผู้ขอโบยย้ายมิใช่เจ้าสำนักเรียน หรือเจ้าคณะจังหวัด เป็นต้น
แล้วแต่กรณี ขอให้ชี้แจงและแนะนำให้ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตาม
ระเบียบเสียก่อน.

หมัดการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

หัวหน้ากองศาสน์สมบัติรักษาการแทน

(สำเนา)

ที่ ๒๕๒๘๓/๒๔๘๐

กระทรวงธรรมการ

๖ สิงหาคม ๒๔๘๐

เรื่อง เพื่อบริหารแบบบัญชีพัสดุของสงฆ์

จาก อธิบดีกรมธรรมการ

ถึง เจ้าอาวาสวัด.....

ตามที่ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม มีบัญชาให้วัดต่าง ๆ จัดทำบัญชีพัสดุของสงฆ์ขึ้นไว้เป็นหลักฐานนั้น บัดนี้ มีบัญชาให้เพิ่มเติมข้อความในแบบบัญชีนอก เพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้น และให้เจ้าอาวาสปฏิบัติการดังต่อไปนี้.

๑. บัญชีพัสดุนั้นที่ได้ (แบบ ก.) ให้ทำเป็น ๒ ฉบับเก็บรักษาไว้สำหรับวัดฉบับ ๑ ตั้งให้คณะกรรมการจังหวัดรักษาไว้ฉบับ ๑

๒. บัญชีพัสดุนั้นที่ไม่ได้ (แบบ ข.) ให้ทำเป็น ๓ ฉบับเก็บรักษาไว้สำหรับวัดฉบับ ๑ ตั้งให้คณะกรรมการจังหวัดรักษาไว้ฉบับ ๑ และตั้งให้กรมธรรมการรักษาไว้ฉบับ ๑

ได้ถวายแบบบัญชีตัวอย่างมาพร้อมหนังสือแนบ เพื่อปฏิบัติตามบัญชา.

หมัดการมาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(ลงนาม)

หัวหน้ากองศาสนสมบัติรักษาการแทน

(สำเนา)

ที่ ๕๖๘/๒๔๘๐

พระราชอุทยานสราญรมย์

๒๖ ตุลาคม ๒๔๘๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการตัดสินการประกวดประณีตศิลปกรรม

จาก ประธานกรรมการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๐

ทูล หม่อมเจ้า.....

เนื่องในงานฉลองรัฐธรรมนูญ ศกนี้ กรมศิลปากรได้
 รับหน้าที่ให้ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการศิลปากร และได้จัด
 ให้มีการประกวดประณีตศิลปกรรมด้วย โดยในแผนกนี้มีการ
 ประกวดรูปถ่าย รูปปั้น รูปเขียน ศิลปการพิมพ์ และการแต่ง
 ตุ๊กตาแบบไทย เพื่่มุ่งหมายให้เป็นการส่งเสริมการศิลปกรรม
 ของไทย จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นกรรมการตัดสินการ
 ประกวดประณีตศิลปกรรมด้วย

หากไม่เป็นการขัดข้องอย่างใด ขอเชิญประชุมณห้อง
 ประชุมกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร ในวันที่ ๒๘ ตุลาคม
 ศกนี้ เวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา

๕๕
 ทงน คณะกรรมการหวังเป็นอย่างยิ่งในเกียรตินี้ ที่จะ
 ได้ร่วมดำเนินการให้งานของชาติได้สำเร็จไปด้วยดี

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด
 (ลงนาม).....

(สำเนา)

กระทรวงธรรมการ

๒๗ ตุลาคม ๒๔๗๐

เรื่อง เชิญเป็นกรรมการตัดสินการประกวดประณีตศิลปกรรม

จาก หม่อมเจ้า.....

ถึง ประธานกรรมการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๐

หนังสือที่ ๕๖๗/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๗๐ ขอ

เชิญเป็นกรรมการตัดสินการประกวดประณีตศิลปกรรม ในงาน

ฉลองรัฐธรรมนูญ ศกนี้ ความแจ้งอยู่แต่ฉนั้น ขอเรียนว่า

ข้าพเจ้ายินดีรับเป็น กรรมการ ตัดสิน การ ประกวด ประณีต ศิลป

กรรมคราวนี้ แต่เดี๋ยวนี้ที่จะไปประชุม ณ ห้องประชุม กอง

สถาปัตยกรรม กรมศิลปากร ในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ศกนี้ ตาม

กำหนดเวลาดังนั้นไม่ได้ เพราะติดงานพระภิกษุ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงพระนาม).....

(สำเนา)

ที่ ๘๕/๒๔๗๐

สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์แห่งสโมสรจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย

จาก บรรยเวชก สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียน

ด้วยในการประชุมกรรมการสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อวันที่ ๘ เดือน..... ที่ประชุมได้ตกลงเลือกท่านเป็นสมาชิก
กิตติมศักดิ์แห่งสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมอบให้
ข้าพเจ้าเป็นผู้นำให้ท่านทราบ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญ
ท่านเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ตามที่ประชุมได้ตกลง

อนึ่งขอเรียนให้ทราบว่า ท่านสมาชิกกิตติมศักดิ์แห่ง
สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับเลือกและดำรงอยู่ใน
เวลานี้แล้ว คือ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๕๕
 ทงน สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า
 ท่านคงจะยินดีรับเชิญ เพื่อเป็นเกียรติยศแก่สโมสรจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย ดั่งไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม)

(สำเนา)

กระทรวงธรรมการ

๓๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

คำนำม บรรมยเวชกัฒโมธรรจุพาดงกรณมหาวิทยาลัย

หนังสือของท่านที่ ๗๕/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๓๒ เดือนนี้ เชิญ
 ข้าพเจ้าเป็นดมาชิกกิตติมศักดิ์แห่งธโมธรรจุพาดงกรณมหาวิทยาลัย
 ทราบแล้ว ขอขอบคุณที่ธโมธรรจุพาดงกรณมหาวิทยาลัยได้
 ให้เกียรติยศทั้งนี้ ข้าพเจ้ายินธรับเชิญด้วยความเต็มใจ

ด้วยความนับถือ

(ลงนาม)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อำนวธศิลป์ ปากคลองตลาด พระนคร

นายจิตร ทั่งสุนทร ฝัพิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๔๗๔

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยธรรมนูญฉบับที่ ๔

เรื่องภาษาและหนังสือ ไทยกับหน้าที่พลเมือง

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติไทยจะดำรงการและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องใช้ภาษาและหนังสือของชาติเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศเป็นธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

๑. ชนชาติไทยจะต้องยกย่อง เคารพ และนับถือ ภาษาไทย และต้องรู้จักเป็นเกียรติยศในการพูด หรือใช้ภาษาไทย

๒. ชนชาติไทยจะต้องถือว่า หน้าที่พลเมืองไทยที่ตนได้ปฏิบัติหน้าที่หนึ่งนั้น คือ ศึกษาให้รู้หนังสือไทยอันเป็นภาษาของชาติ อย่างน้อยต้องให้อ่านออกเขียนได้ ประการที่สอง ชนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่อันสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนแนะนำชักจูงให้พลเมืองที่ยังไม่รู้ภาษาไทย หรือยังไม่รู้หนังสือไทย ให้ได้รู้ภาษาไทย หรือให้รู้หนังสือไทยจนอ่านออกเขียนได้

๓. ชนชาติไทยจะต้องไม่ถือเอาสถานที่กำเนิด ภูมิสำเนา ที่อยู่ หรือ ลำเนียงแห่งภาษาพลที่แปรไปตามท้องถิ่น เป็นเครื่องแสดงความแตกแยกกัน ทุกคนต้องถือว่าเมื่อเกิดมาเป็นชนชาติไทย ก็มิได้ถือไทยและพูดภาษาไทยอย่างเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการกำเนิดต่างท้องถิ่น หรือพูดภาษาไทยด้วยสำเนียงต่าง ๆ กัน

๔. ชนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีแห่งชาติ ชักจูงแนะนำชักชวนกันส่งเสริมกันให้ยังไม่เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีของชาติให้ได้รับรู้ เข้าใจในหน้าที่พลเมืองดีแห่งชาติไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี